

UNIVERZITA KARLOVA
3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Ústav hygieny 3. LF UK

Aleksandra Jurová

**Vztah vybraných hudebních subkultur
k užívání návykových látek**

*Relationship of selected musical subcultures
to substance use*

Bakalářská práce

Praha, červen 2021

Autor práce: Aleksandra Jurová

Studijní program: Veřejné zdravotnictví

Bakalářský studijní obor: Specializace ve zdravotnictví

Vedoucí práce: **Mgr. Tereza Kopřivová Herotová, Ph.D.**

Pracoviště vedoucího práce: **Ústav hygieny 3. LF UK**

Předpokládaný termín obhajoby: 30. června 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedené citované prameny, literaturu a další odborné zdroje. Současně dávám svolení k tomu, aby má bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací. Potvrzuji, že tištěná i elektronická verze v Studijním informačním systému UK je totožná.

V Praze dne 7. června 2021

Aleksandra Jurová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Tereze Kopřivové Herotové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a připomínky a dále všem respondentům, kteří mi byli ochotní poskytnout svá data, potažmo podklady pro výzkum, dále Anně, Veronice, Báře, Kristýně a Tereze za podporu a motivaci během studia.

Obsah

ÚVOD.....	6
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1.1 Popis a rozdělení návykových látek	8
1.1.1 Legální návykové látky	9
1.1.2 Ilegální návykové látky.....	10
1.2 Proč lidé užívají návykové látky – příčiny a motivace	15
1.3 Vybrané hudební subkultury.....	16
1.3.1 Subkultura punk, hardcore-punk a crust	17
1.3.2 Subkultura freetekno/rave	21
1.4 Výzkumy subkultur a návykových látek	23
2. VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ VZTAHU ČLENŮ VYBRANÝCH HUDEBNÍCH SUBKULTUR K NÁVYKOVÝM LÁTKÁM.....	26
2.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky.....	26
2.2 Výzkumné hypotézy.....	27
2.3 Metodologie	27
2.4 Výběr respondentů	28
2.4.1 Subkultura freetekno/rave	29
2.4.2 Subkultura punk, hardcore-punk a crust	29
2.5 Reprezentativnost vzorku	29
2.5.1 Pohlaví	30
2.5.2 Bydliště.....	31
2.5.3 Věk.....	32
2.5.4 Rodinný stav.....	33
2.5.5 Počet dětí.....	34
2.5.6 Vzdělání.....	35
2.5.7 Identifikace členů subkultury freetekno/rave – souhrn.....	36
2.5.8 Identifikace členů subkultury punk, hardcore-punk a crust – souhrn	36
2.6 Výsledky výzkumného šetření – Ověření hypotéz	36
2.7 Diskuse.....	64
ZÁVĚR.....	66
SOUHRN.....	67
SUMMARY	68
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM GRAFŮ	76
SEZNAM PŘÍLOH	78
PŘÍLOHY	79

Úvod

Již jako malé dítě jsem nepřijímala autoritu automaticky, svůj respekt si u mě museli lidé vybudovat a zasloužit. Velmi důležitými vlastnostmi jsou pro mě také svoboda a tolerance. Často mentálně bojuji s různými pravidly či zákazy, protože je pro mě velmi obtížné přijmout zásadu, která je třeba nespravedlivá nebo mi nedává smysl. Proto se s oblibou věnuji debatám nad tématy, které posouvají společenský diskurz. Vnímám, že hranice mezi legalitou a legitimitou určitých činností je často velmi tenká a je důležité o ní diskutovat, případně tyto hranice posouvat. Dle mého názoru na světě neexistují pouze situace černé a bílé, věci veskrze dobré a naprosto špatné, naopak převážná část sociálního života zasahuje do tzv. šedých zón.

Téma své bakalářské práce Vztah vybraných hudebních subkultur k návykovým látkám jsem si vybrala jednak proto, že jsem chtěla přinést trochu jiný, svěží pohled na současné hudební subkultury. Chtěla jsem zdůraznit, že být součástí dané subkultury neznamená pouze poslouchat danou hudbu a chodit na koncerty, ale je s tím spojený i určitý filozoficko-politický přesah. Nemyslím si, že účastníci teknivalu, čili freetekno festivalu, pijí alkohol a užívají návykové látky pouze proto, že je k tomu nutí rytmus taneční hudby, podle mě to má i určitý přesah ve smyslu touhy po svobodě a určité autonomii. Chtěla bych také ve své práci trochu detabuizovat téma užívání návykových látek. Nechci se zabývat otázkou, jestli jsou návykové látky dobré či špatné, na toto téma existuje již mnoho studií. Chtěla bych spíše poukázat, že některé věci z tzv. šedé zóny se už prostě dějí, ať chceme či nechceme. Jakkoliv velké je to tabu, ilegální drogy tady jsou a lidé je užívají, toto je prostý fakt.

Jak velký vliv má na jedince subkultura, obzvlášť v dospělosti? Sama jsem se se subkulturami setkala až po přestěhování do Prahy, čemu letos bude devět let. Již v mládí jsem poslouchala punk rock, nemělo to ale nijak zvlášť velký přesah do mého běžného života. Až v rané dospělosti jsem měla čas se opravdu zamyslet nad svými etickými, filozofickými a politickými přesvědčeními a měla jsem potřebu se trochu vyhranit. Chtě nechtě jsem tím pádem zapadla na pomezí dvou subkultur, se kterými v mnoha případech názorově souzním a ve kterých jsem si

našla přátele a kamarády. Nápis na jednom pražském, již neexistujícím squatu hlásal, že změna začíná tím, představit si tenhle svět jinak. Myslím si, že právě subkultury takové malé ostrůvky svobody představují a poskytují svým členům únik od mainstreamové společnosti a jejich kultury, se kterou mnohdy nesouhlasí. V následujících kapitolách se pokusím popsat, jaké hudební subkultury jsem si pro svou práci vybrala, a trochu je čtenáři přiblížit, také nastínit, co to návykové látky jsou, a podívat se trochu blíže na vztah členů jedné i druhé subkultury k oněm návykovým látkám.

1. Teoretická část

V teoretické části se budu věnovat popisu a rozdělení návykových látek, příčinám a motivaci lidí pro jejich užívání. Dále přiblížím čtenáři prostředí vybraných hudebních subkultur a zaměřím se na postoj členů daných subkultur vůči legálním i ilegálním návykovým látkám.

1.1 Popis a rozdělení návykových látek

Návykovou látkou ve smyslu trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které jsou schopné nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti, případně jeho sociální chování.¹ Základně, dle legislativy, bychom si návykové látky mohli rozdělit na legální, kterými jsou alkohol, tabákové výrobky, léky, nátěrové barvy a ředidla, a nelegální. Dle původu je můžeme dělit na přírodní a syntetické. Pojem droga nejčastěji používáme jako synonymum pro nelegální návykovou látku, můžeme tak však označit jakoukoliv jinou látku, jež má vliv na lidskou psychiku a jejíž opakované užívání je spojeno s rizikem vzniku návyku a rozvojem závislosti.² Podle rizika spojeného s užíváním dělíme návykové látky na měkké, obvykle kofein, tabák, alkohol, někdy konopí, a tvrdé, jako jsou například kokain, heroin či pervitin.³ Pro mě nejzajímavějším rozdělením je ale dělení návykových látek podle jejich účinku, a to proto, že se v této bakalářské práci chci zároveň částečně věnovat motivaci vybrané skupiny lidí k užívání legálních i nelegálních návykových látek.

¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009–01–08.

² RADIMECKÝ, Josef. Úvod do adiktologie: Terminologie, modely a přístupy. In: RADIMECKÝ, Josef, JANÍKOVÁ, Barbara a PISKÁČKOVÁ, Petra, eds. *Úvod do adiktologie: Učební podklady ke kurzu*. Praha: UK, 2007, s. 8–20.

³ KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie 1: Klinická farmakologie návykových látek*. Praha: Grada, 2015.

1.1.1 Legální návykové látky

Legální návykové látky mohou mít stejnou či podobnou nebezpečnost a může na ně vzniknout stejná závislost jako na návykové látky nelegální, ale společnost se pro tento moment rozhodla, že jejich užívání nedevastuje život užívajícího jedince tak markantně nebo tak rychle, jako je tomu u ilegálních návykových látek. To je ovšem komplikované. Samozřejmě, jednorázové užití heroinu je nejspíš závažnější než vykouření jedné cigarety, ale i přesto si myslím, že zneužívání jakékoliv látky může napáchat mnoho škody na zdraví jedince, ať jde o alkohol či kokain, respektive legální či nelegální návykovou látku. Zároveň rekreační užití amfetaminu či marihuany nemusí na uživateli zanechat žádné následky, zatímco užívání opioidů, tedy legálních farmaceutik, může být, jak víme ze zkušeností ze Spojených států amerických, značně problematické a nebezpečné.⁴ Pro porovnání, v České republice alkohol a tabák způsobily až 24 tisíc předčasných úmrtí ročně, zato ilegální drogy asi jen kolem 300.⁵

Jednou z legálních, tzv. měkkých návykových látek je kofein. Je to sloučenina, kterou bychom dle působení zařadili mezi stimulancia čili látky zvyšující bdělost, oddalující únavu, u kterých při užívání dochází k subjektivnímu pocitu zvýšení výkonu. Kofein neboli 1, 3, 7–trimetylxantin je purinový alkaloid. Řadí se do skupiny metylxantinů. Kofein je jedním z nejrozšířenějších a nejužívanějších stimulantů na světě, jeho zdrojem jsou kávové a kakaové boby, listy čajovníku či bobule guarany, koka lesklá (popř. koka pravá) a několik dalších rostlin.⁶ Za letální dávku se u zdravého jedince považuje okolo 10 gramů (asi 100 šálků kávy), proto kofein považujeme za poměrně bezpečnou návykovou látku. Vzhledem k tomu, jak je česká společnost „překofeinovaná“, jsem se rozhodla kofein vůbec nezařazovat do svého dotazníku.

Další legální návykovou látkou je tabák, produkt z listů rostliny *nicotiana* pocházející z Ameriky.⁷ Účinnou látkou je alkaloid nikotin, který má stimulační a uvolňující účinky. Užívá se nejčastěji formou kouření, žvýkání či šňupání,

⁴ GOODNOUGH, Abby. Drug Overdose Deaths Have Surged During the Pandemic, C.D.C. Says. *The New York Times* [online]. 2021.

⁵ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy). *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021.

⁶ SMITH, Andrew. Effects of Caffeine on Human Behavior. *Food and Chemical Toxicology* [online]. 2002, 40(9), 1243–1255.

⁷ KRÁLÍKOVÁ, Eva a KOZÁK, Jiří. *Jak přestat kouřit*. 2. vyd. Praha: Maxdorf, 2003, s. 11–19.

nověji je používán jako součást náplní elektronických cigaret či vaporizérů. Užívání tabáku vyvolává velmi silnou závislost a v současné době je nikotin považován za jednu z nejnávykovějších látek vůbec.⁸ Předávkování nikotinem je však nepravděpodobné, proto se nejspíš řadí mezi měkké, legální drogy, z druhé strany je spolu s alkoholem nejčastěji užívanou i zneužívanou látkou v České republice.⁹

Alkohol je obzvlášť v našem státě nedílnou součástí života. Je velmi dostupný a poměrně levný. Z chemického hlediska se jedná o etanol, bezbarvou kapalinu výrazné chuti i vůně, která je součástí alkoholických nápojů. Na začátku konzumace alkohol působí stimulačně, excitačně, vzbuzuje pocit uvolnění a bezstarostnosti. Ve větší dávce pak způsobuje útlum, nevolnost až otravu. Postoj české společnosti k alkoholu je velmi benevolentní, společnost toleruje dokonce pití osob mladších 18 let, ačkoliv to není zákonem dovoleno. Obzvlášť pivo a víno se v Česku skoro nepovažují za alkohol. Lidé odmítající pití alkoholu jsou naopak často terčem různých příliš osobních otázek, neaptných vtipů a celkového nepochopení. Češi zauímají nejvyšší příčky ve spotřebě alkoholu, zároveň je jeho vysoká spotřeba neustále bagatelizována. Přitom ročně u nás zemře na následky nadměrného pití alkoholu 6500 lidí.¹⁰ Alkohol nejen způsobuje zdravotní a sociální problémy, ale má jeden z nejvyšších kriminogenních potenciálů, velmi často se jeho přítomnost objevuje v souvislosti s domácím násilím, ale také s rozvojem depresí.¹¹

1.1.2 Ilegální návykové látky

Nelegální návykovou látkou rozumíme omamné látky vyjma kofeinu, tabáku, alkoholu a léků používaných s vědomím lékaře za léčebným účelem. Pěstování, výroba, držení, přechovávání pro jinou osobu, prodej, výměna za jinou komoditu, dovoz, vývoz, průvoz, zprostředkování i nabízení ilegální návykové

⁸ BIGELOW, Barbara C., EDGAR, Kathleen J., eds. *The UXL Encyclopedia of Drugs & Addictive Substances*. US:Thomson-Gale, 2006, p. 11.

⁹ CSÉMY, Ladislav, DVOŘÁKOVÁ, Zuzana, FIALOVÁ, Alena, KODL, Miloslav a SKÝVOVÁ, Miroslava. *Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2018*. Praha: Státní zdravotní ústav, 2019.

¹⁰ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Závislost na alkoholu: Úvod. *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021.

¹¹ On-line debata Proč pije celé Česko?. Video. *Aktuálně.cz* [online]. ©2021, 2021–03–05.

látky jsou v České republice v současné době trestné buď odnětím svobody, nebo peněžitým trestem.¹² Chtěla bych zde ale podotknout, že samotné užití ilegální návykové látky osobou starší 18 let ve smyslu trestního zákoníku trestným činem ani přestupkem není. I rekreační užívání měkkých drog je v Česku velmi tabuizováno, proto si myslím, že statistiky nezrcadlí současnou situaci. Vlivem opakovaného užívání ilegálních návykových látek se tolerance organismu vůči těmto látkám zvyšuje a může uživatele vést ke konzumaci silnějších drog pro dosažení stejného zážitku. To ale platí taktéž pro legální návykové látky, jako je tabák či alkohol.

Konopné drogy jsou látky vyrobené z konopí setého nebo indického a patří mezi tzv. nepravé halucinogeny, psychodysleptika, jedná se o marihuanu a hašiš, které do těla dostáváme především kouřením. Účinnou látkou je přesněji delta-9–trans-tetrahydrokanabinol (THC), která výrazně mění kvalitu vědomí, psychiku, intenzitu a hloubku prožívání od mírné euforie, přílišnou veselost, rozjařenost po halucinace. Při dlouhodobém užívání se mohou objevit poruchy nálady, koncentrace, zhoršení paměti až vznik a rozvoj závislosti.¹³ Užívání konopných látek u citlivějších jedinců může spustit úzkosti, panické ataky, paranoidní chování a může mít samozřejmě spoustu dalších negativních zdravotních dopadů, jako je neplodnost, kardiovaskulární, plicní onemocnění a další.

K halucinogenům v pravém slova smyslu patří lysohlávky, mezkalin, durman, LSD, ketamin a další. Tyto látky mění kvalitu vnímání okolí i sebe sama, mají vliv na intenzitu a hloubku prožívání dané situace. Účinky často předem nelze odhadnout, vše také záleží na užití dávce. Stav po požití doprovází sluchové a zrakové halucinace, zvýšená intenzita vnímání barev, někdy lidé vidí kaleidoskopické obrazce. Tyto stavy jsou provázeny stavem bujarého veselí nebo smutkem. Halucinogenní látky můžeme rozdělit do tří skupin dle původu na přírodní halucinogenní drogy rostlinného původu a z hub (např. psilocybin, mezkalin, durman), přírodní halucinogenní drogy živočišného původu (např. bufotenin), semisyntetické a syntetické halucinogenní drogy (poloumělé a umělé

¹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009–01–08.

¹³ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy). *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021.

halucinogenní drogy, například LSD).¹⁴ Rizikem při užívání halucinogenů je tzv. bad trip, kdy halucinace přechází spíše do paranoie, případně stavu, kdy osoba pod vlivem halucinuje například o schopnosti létat, a může tak ohrozit svoje zdraví či život. Halucinogeny mohou také, podobně jako konopné drogy, spustit nástup některých duševních onemocnění, jako jsou deprese nebo schizofrenie.

Klasickým reprezentantem skupiny halucinogenů je LSD, lidovými názvy také trip, acid či papír, chemicky dietylamid kyseliny lysergové. Jedná se bezbarvou krystalickou látku rozpustnou ve vodě nebo v lihu. Malé papírky se napustí tímto roztokem a jsou takto konzumovány perorálně. Na LSD nevzniká závislost a má extrémně nízkou toxicitu, dosud také nebyl popsán ani jeden případ předávkování s následkem smrti.¹⁵ Lysohlávky jsou houby obsahující přírodní halucinogen psilocybin, který dokáže měnit vnímání a myšlení. Konzumují se čerstvé nebo sušené, přičemž obsah účinné látky v jednotlivé plodnici je nevyzpytatelný, potažmo nelze předem odhadnout sílu účinku. Vjemy po požití jsou podobné jako u všech ostatních halucinogenů, avšak vysoké dávky lysohlávek mohou způsobovat vážná a nevratná renální poškození či toxické poškození jater. Mezkalin, stejně jako durman, jsou přírodní psychoaktivní drogy, v České republice ovšem nejsou nijak zvlášť populární, především proto, že pochází z Ameriky a pěstovat je v našich klimatických podmínkách je značně komplikované. Stejně tak není příliš oblíbený živočišný bufotenin, který byl původně izolován z výměšků ropuch, zejména ropuchy koloradské. Tato návyková látka se může užívat olizováním živých ropuch, případně kouřením usušených žabích kůží, v Česku se ovšem tato forma užívání drog netěší oblibě, jednak z důvodů nedostatku výše zmiňovaných ropuch a jednak nejspíš pro netradiční metodu užívání, na kterou u nás nejsme zvyklí.¹⁶ Za zmínku stojí ketamin, původně lidské i veterinární anestetikum, který se obvykle užívá šňupáním. V mikrodávkách navozuje pocit relaxace, případně depersonalizace, způsobuje příjemné zrakové halucinace, zintenzivňuje vnímání barev a pocit

¹⁴ KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie I: Klinická farmakologie návykových látek*. Praha: Grada, 2015.

¹⁵ PRESL, Jiří. *Drogy: Poznej svého nepřítele*. Praha: Medea Kultur, 2012.

¹⁶ Bufotenin. In: *Wikipedie:otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, strana naposledy edit. 2021-01-24. Česká verze.

splynutí s okolím. Může vyvolat poměrně silnou psychickou závislost, obzvlášť při soustavném zneužívání.¹⁷

Další skupinou ilegálních návykových látek jsou stimulační drogy, respektive psychostimulanty, ke kterým řadíme amfetamin a jeho deriváty, kterým je v Česku velmi rozšířený pervitin (metamfetamin), užívaný šňupáním, nebo nitrožilně kokain a jeho varianta ke kouření – crack. Všechny psychostimulanty mají podobné účinky, kterými jsou pocity radosti, nabuzení až nespavost, subjektivní pocity zvýšení hladiny energie až hyperaktivity, změněné smyslové vnímání, snížení chuti k jídlu, pocit vyššího sebevědomí, družnosti, případně sexuálního vzrušení, mohou však narušit sebekontrolu a objektivitu. Při předávkování se může objevit například emoční labilita, nervozita, agresivní chování, úzkost, palpitace, případně fibrilace srdečních síní a při dlouhodobém užívání vznik a rozvoj psychické i fyzické závislosti, perforace nosní přepážky, poruchy paměti a také smrt v důsledku selhání dýchacího systému, mrtvice, krvácení do mozku nebo infarktu.¹⁸

MDMA neboli extáze je derivátem amfetaminu, ale hlavním účinkem je, jak sám název říká, nabuzení euforie, pocitu štěstí a lásky, potřeba dotýkat se druhého. Tato návyková látka se konzumuje perorálně v podobě různobarevných tablet nebo krystalů, případně šňupáním prášku. Častým problémem při požití extáze jsou příměsi jiných syntetických látek, tudíž nelze dopředu odhadnout sílu účinku jednotlivé tablety. V případě předávkování může dojít třeba ke zvýšení krevního tlaku i srdeční frekvence, vazokonstrikci či hypertermii. Užití může spustit panickou ataku nebo jinou psychickou poruchu.¹⁹

Velmi podceňovanou skupinou návykových látek jsou inhalační drogy. Nejznámějším zástupcem této skupiny je toluen, chemicky metylbenzen, bezbarvá kapalina získávaná z ropy, lehkého oleje nebo koksových plynů, používaná jako ředidlo a rozpouštědlo. Odhad dávky a účinku je při užívání prakticky nemožný, proto je jeho užívání poměrně nebezpečné. Inhaluje se z napuštěné vaty, kusu látky nebo igelitového pytlíku, intoxikace je podobná jako u alkoholu. Vedlejšími

¹⁷ BIGELOW, Barbara C., EDGAR, Kathleen J., eds. *The UXL Encyclopedia of Drugs & Addictive Substances*. US:Thomson-Gale, 2006.

¹⁸ MILLER, Richard Lawrence. *The encyclopedia of addictive drugs*. Westport: ABC-Clío, 2002.

¹⁹ Emko. *Drogy* [online]. ©2021.

účinky jsou nevolnost, poruchy zraku, prostorové orientace či otupění kognitivních funkcí, hrozí poleptání sliznic a bezvědomí. Při předávkování hrozí poškození jater a ledvin, zástavy srdeční nebo dechové činnosti a smrt.²⁰ Na svých cestách jsem viděla velmi mladé uživatele toluenu na hranici mezi Marokem a Španělskem v Ceutě a musím říct, že to byl pohled, který se mi velmi negativně vryl do paměti. Dalším zástupcem skupiny inhalačních drog je krátkodobé anestetikum, oxid dusný čili rajský plyn. Jedná se o poměrně bezpečnou drogu, která se inhaluje z nafouknutých balonků a vyvolává lehce otupělý, veselý stav. Zmínit zde můžeme i poppers neboli dusitan amylnatý, který působí euforii a sexuální touhu. Vznik závislosti na této látce však není znám a také si nejsem vědoma, že by se v současné době v Česku těšila nějak velké oblibě.

Poslední skupinou návykových látek, kterou bych chtěla zmínit, jsou opiáty, alkaloidy přírodního opia, a opioidy, jeho polosyntetické deriváty. Je to skupina drog, jejichž název pochází od látky získávané ze šťávy nezralých makovic. Hlavními účinky po požití jsou celkový fyzický i psychický útlum, stav blažené apatie, štěstí, zklidnění, relaxu, odchází fyzická bolest i veškeré psychické trápení. Opiáty a opioidy mají vliv na centrální nervovou soustavu a jejich předávkování způsobuje podráždění centra pro zvracení, takže uživatel riskuje aspiraci zvratků a případné udušení. Dále pak způsobují útlum dechového centra, tudíž opět zde existuje riziko případné smrti udušením. Přírodním opiátem je opium, směs alkaloidů, které se kouří, případně užívá perorálně nebo intravenózně. Mezi zastupitele patří morfin, kodein, papaverin. Semisyntetickým opioidem je heroin, ze syntetických opioidů můžeme zmínit třeba kodein, fentanyl, metadon, tramal nebo například subutex. Poslední skupina opioidů je využívána v medicíně pro analgetické a anestetické účinky.²¹ V současnosti představuje jednu z nejnebezpečnějších masově zneužívaných drog heroin. Heroinová adikce se obecně považuje za nejrizikovější a sociálně nejškodlivější závislost, jelikož v konečném stadiu nemoci, jakou závislost je, uživateli už

²⁰ ŠEJVL, Jaroslav. Těkávé látky. *Prev-Centrum* [online]. ©2017.

²¹ LEJČKO, Jan. Přehled opioidních analgetik. *Praktické lékařství* [online]. 2009, 5(4), 172 – 175.

nezáleží na ničem jiném než na další dávce. Veškerá rizika, jak zdravotní, sociální, tak i závislostní, jsou u heroinu velmi vysoká.²²

1.2 Proč lidé užívají návykové látky – příčiny a motivace

Dalo by se říct, že důvodů, proč lidé užívají návykové látky, je tolik, kolik je lidí, kteří je užívají. Lidé znají psychoaktivní látky od nepaměti a jejich možná obliba spočívá v tom, že za poměrně krátký čas jsou schopné docílit stavu změny vědomí člověka, který danou látku užil. Pro spoustu uživatelů drog je důležitý v souvislosti s užíváním drog stav povznesené nálady (high). Tento stav vědomí lze popsat jako pocit nadšení, radosti až rozkoše, lehkosti, zvýšené koncentrace a energie. Troufám si říct, že osoby, které drogy neužívají, by chtěly podobné stavy prožít. Ve skutečnosti se zdá, že prožít jednou za čas stav povznesené nálady, podobný tomu, který se objevuje po požití některých návykových látek, může být pro naše fyzické i duševní zdraví stejně nezbytné jako smích a noční snění pro uchování naší duševní pohody. Možná proto lidé touží měnit své normální vědomí a usilují o dosažení takových zážitků navzdory někdy nepříjemným vedlejším účinkům. Přestože je touha po dosažení povzneseného stavu nejspíš základním důvodem, proč lidé užívají návykové látky, existuje určitě ještě mnoho jiných, praktických důvodů, proč po návykových látkách saháme. Jedním z důvodů může být touha podpořit či zlepšit sociální interakci, případně uvolnit se. Tento jev můžeme pozorovat i u legálních drog, jako je alkohol nebo tabák. Dále mohou návykové látky nabídnout změnu nálady, stimulaci umělecké kreativity a výkon či prostě uniknutí nudě a všednosti. V následujících kapitolách se pokusím nastínit, jaký vztah k návykovým látkám mají členové vybraných hudebních subkultur a co je jejich případným důvodem pro užívání či neužívání takových látek.²³

²² STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy). *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021.

²³ RADIMECKÝ, Josef. Lidé užívají drogy, aby unikli nudě nebo aby utekli před problémy. *Wayback Machine* [online]. Praha: Klinika adiktologie, ©2011. 2006–03–01.

1.3 Vybrané hudební subkultury

Hudební subkultury jsou poměrně neprobádanými sociálními skupinami, a to především proto, že členové nejsou nijak zvlášť otevření mainstreamové společnosti, neradi mezi sebe vpouští nové, neznámé lidi a už rozhodně neznámým lidem neposkytují údaje o tak tabuizovaných tématech, jako jsou například nelegální návykové látky. Většina výzkumů a studií se zaměřuje v tomto směru na děti a mládež, takže o dospělé části hudebních subkultur toho mnoho nevíme. V tomto směru jsem měla určitou výhodu, protože se na pomezí těchto subkultur pohybuji a mnoho členů je mými kamarády a známými. Proto bylo poměrně jednoduché je oslovit a navázat s nimi spolupráci. Cílem mé práce je zmapování vztahu k návykovým látkám ve vybraných hudebních subkulturách a případné korelace mezi členstvím v dané „scéně“ a užíváním těchto látek. Zároveň mě zajímala frekvence užívání a poměr mezi užíváním legálních a nelegálních návykových látek, případně dostupnost nelegálních návykových látek pro jednotlivé subkultury. Velmi zajímavým bodem je motivace členů hudebních subkultur k užívání návykových látek a taky to, jak si subjektivně myslí, že je užívání ovlivňuje či neovlivňuje v běžném životě. Na závěr jsem se chtěla pozastavit a prozkoumat, jestli a jak současná pandemie covid-19 ovlivnila vztah „členů“ hudebních subkultur k návykovým látkám.

Pro moji práci jsem si vybrala co možná nejjednodušší definici, co to hudební subkultura je, protože podrobné zkoumání a definování subkultur ze socioantropologického pohledu jednak přenechám raději sociologům a antropologům a jednak na to v této bakalářské práci není úplně prostor. Jednotlivá subkultura sice není homologickou skupinou jedinců s naprosto totožným názorem, dokonce každý člen může mít rozšířenější hudební preference než jeden daný hudební směr, nicméně subkulturou pro tento moment budeme rozumět skupinu se specifickými kulturními znaky, která se liší od mainstreamu čili většinové kultury, v některých případech je dokonce názorově v opozici s většinovou kulturou, tím pádem se bude jednat o kontrakulturu.²⁴ Budu zde také používat slovo scéna, což je prostředí, ve kterém se daná subkultura pohybuje. V odborné literatuře můžeme často potkat slovní spojení hudební subkultura

²⁴ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001, s. 243.

mládeže²⁵, já bych ale chtěla podotknout, že v současné době se už rozhodně nejedná pouze o mládež, ale členy určité subkultury se cítí být i osoby nad 30 let, které často již samy mají své vlastní děti.

1.3.1 Subkultura punk, hardcore-punk a crust

Před pár lety na Fluff Festu, což je zřejmě největší nezávislý festival hardcore-punkové hudby v České republice, jsem viděla účastníka s nápisem na triku „Hardcore is more than music“, v překladu hardcore je více než hudba. Toto heslo je dle mého názoru pravdivé a jasně definuje tuto subkulturu. Pro člověka pohybujícího se mimo prostor jakékoliv subkultury může být rozdělení mezi punkem, hardcore-punkem a crustem poněkud matoucí, pokusím se proto nastínit, co dané skupiny spojuje a v čem jsou naopak odlišné či jinak specifické.

Všechny tři podskupiny – punk, hardcore-punk i crust – spojuje hudební a životní styl. Punk vznikl v 70. letech minulého století ve Velké Británii, distancuje se od konzumerismu, kariérismu a řady hodnot a aspirací charakterizujících takzvaného klasického moderního člověka. K členům subkultury, respektive kontrakultury, v oblasti punku se řadí anarchisté, členové ekologických hnutí, ale třeba i skinheadi.²⁶ Řekla bych, že punk nemá žádný jednotný ideový směr, nicméně nejrozšířenější postoje jsou odpor vůči nacismu, bolševismu, diskriminaci, rasismu, předsudkům, politice, válčení, globalizaci, konvencím či komerci.²⁷

Hardcore-punk (dále jen hc-punk) představuje tzv. „tvrdé jádro“ punku, členy této subkultury charakterizuje větší názorová a politická vyhraněnost. Odpor ke komodifikaci a komercializaci subkultury se rozšířil o témata, jako je veganství a ochrana zvířat, squatting, genderová problematika či koncept DIY neboli Do It Yourself, ale také upozorňování na společenské nerovnosti a ekologické

²⁵ KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Slon, 2012.

²⁶ BRAKE, Mike. *The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures*. London: Routledge & K. Paul, 1980.

²⁷ GRASSMAN, Perry. Punk. In: PENDERGAST, Sara and PENDERGAST Tom, eds. *St. James Encyclopedia of Popular Culture*. Michigan: St. James Press, 2013.

problémy.²⁸ Pro členy dané subkultury je hardcore opravdu více než hudba a tento postoj se odráží ve všech rozhodnutích jejich životů. Tato rozhodnutí jsou velmi promyšlena, ať už v ekologickém, etickém či politickém směru, což pro mnohé může být velmi překvapující, protože lidé zvenčí si pankáče vesměs představují coby opilou mládež, která prostě rebeluje bez zjevné konkrétní příčiny. V hc-punku ve vztahu k výživě rozhodně převažuje veganství, případně vegetariánství a soudím tak dle své dlouholeté zkušenosti s touto subkulturou. Veganství je druh stravy, ale především životní styl a etický postoj, který se snaží minimalizovat utrpení zvířat. Vegani, potažmo většina členů hc-punkové scény, nekonzumují maso ani žádné jiné živočišné produkty, neoblékají se do kůže či vlny a z kosmetiky používají pouze výrobky, ve kterých žádná jednotlivá složka nebyla testována na zvířatech, nikoli jen konečný produkt. Na hc-punkovém koncertě nepotkáte občerstvení, ve kterém by bylo maso, mléko či vajíčka. Třeba celý hudební festival Fluff Fest je tak čistě veganský.

Obrázek č. 1: Hardcore-punkový koncert v Cafě na půl cesty²⁹

Etické veganství rezonuje v mnoha písničkách hardcorové subkultury, ať už okrajově, jako když zpěvák v písničce „První den roku nula“ legendární devadesátkové hc-punkové kapely Balaclava zmiňuje, že „dojídá kousek tofu,

²⁸ KUMOVÁ, Petra. DO IT YOURSELF TOGETHER: Ideologie a aktivismus české hc/punkové scény. In: CHARVÁT, Jan, KUŘÍK, Bob a kol. *Mikrofon je naše bomba: Politika a hudební subkultury mládeže*. Praha: Togga, 2018, s. 111–161.

²⁹ HDF HLAVA DERAFA FOTO. Cafě Na půl cesty. Fotografie. Facebook [online]. ©2020. 06.01.2020.

který ráno nesněd“³⁰, nebo je naopak tématem celé písni, jako je tomu v případě kapely Gattaca a skladby „*Smrt jako jediný účel života*“, kde kapela upozorňuje na fakt, že jsme, coby moderní společnost, některá zvířata komodifikovali a smysl jejich života omezili na smrt a zpracování jejich mrtvých těl.³¹ Ve vztahu k veganství v hc-punkové scéně lze určitě zmínit i ekologickou úzkost vyplývající z globálního oteplování. Kromě limitování utrpení zvířat má totiž veganská strava 7x menší nároky na půdu než strava zahrnující i živočišné potraviny, a proto se mnoho ekologicky smýšlejících členů hc-punku pro tuto dietu rozhodlo.³²

Pokud jde o témata sociálněpolitická, jak jsem již zmínila, v hc-punku se všechno dělá a organizuje zezdola, na principech udělej si sám. Proto mnoho členů hc-punkové subkultury rezonuje s principy anarchismu. Dalo by se dokonce říct, že je to spíš kontrakultura než subkultura, protože hc-punkové skladby mnohdy kritizují současná pravidla, hodnoty a normy a především konzum, jak je tomu například v písničce kapely Remek „*Malé kousky svobody*“.³³ Určitá část hc-punkové scény se ve smyslu kritiky konzumu rozhodla zajít ještě dál, a to konkrétně ve vztahu k alkoholu a drogám. Tato skupina si říká straight edge³⁴, respektive straight edge vegan, a kromě veškerých živočišných produktů odmítá také alkohol a jakékoliv ilegální či legální drogy. Pro většinu klasické populace tento postoj znamená nejspíš příliš velkou askezi a je mnohdy nepochopen, obzvláště v české „pivní kultuře“, v hc-punkové scéně má ovšem svoje místo, tento eticko-politický postoj tam nikomu není cizí a těší se respektu. Obecně býval hc-punk v minulosti daleko víc nepřístupný a radikální, ale internet smazal přirozené hranice mezi undergroundem a mainstreamem.

Co se týče crust punku, respektive crustu, tento styl má podobné kořeny jako hc-punk, také klade důraz na DIY kulturu a mnohdy mezi členy potkáte vegany a vegetariány, ovšem politizace zde není až tak patrná a hudebně se tento

³⁰ BALACLAVA. První den roku nula. Video. *Youtube.com* [online]. ©2010, 2010–09–14.

³¹ GATTACA. Smrt jako jediný účel života. Video. *Youtube.com* [online]. ©2012, 2012–04–30.

³² PETERS, Christian J., PICARDY, Jamie, DARROUZET-NARDI, Amelia F., WILKINS, Jennifer L., GRIFFIN, Timothy S. and FICK, Gary W. Carrying Capacity of U.S. Agricultural Land: Ten Diet Scenarios. *Elementa: Science of the Anthropocene* [online]. 2016, 4(116).

³³ KUMOVÁ, Petra. *Malé kousky svobody: Individualizace a komodifikace v hardcore-punk subkultuře*. Diplomová práce. Praha, 2014. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní ekologie. Vedoucí: Mgr. et Mgr. Arnošt Novák.

³⁴ HELTON, Jesse J., STAUDENMEIER, William J., Jr. Re-Imagining Being „Straight“ in Straight Edge. *Contemporary Drug Problems*. 2002, 29(2), p. 445–473.

hudební styl blíží spíš heavy metalu. Posluchači crustu, podobně jako je tomu u punku a hc-punku, také myšlenkově inklinují k anarchismu a antifašismu či otevřeně vystupují proti rasismu. Vizuálně crusteři mnohem víc splňují klasickou mainstreamovou představu o pankáčích než třeba posluchači hc-punku, s „čírem“ na hlavě a „křivákem“ pokrytým stovkami cvočků či opaskem ze starých nábojnic jsou rozhodně nepřehlédnutelní. Také vztah k alkoholu a drogám je v případě posluchačů crustu daleko kladnější než je tomu v hc-punkové scéně.

Obrázek č. 2: Punkový koncert v Autonomním sociálním centru Klinika³⁵

Politizace této subkultury a DIY principy se odráží i v prostorech, kde se pořádají koncerty. Často jsou to nízkoprahová kulturně-sociální centra, objekty pronajaté za minimální částku a svépomocí zvelebené na prostory alternativní kultury, anarchistická infocentra či squaty a venkovní prostory, kde se nemusí platit klasický komerční nájem. Vstupné na koncerty bývá nejčastěji dobrovolné v rámci solidarity s lidmi, kteří touží po kultuře, ale nemohli by si ji jinak dovolit. Kapely často hrají pouze za peníze na pohonné hmoty a jídlo, nocleh pro kapely bývá vyřešený operativně buď na bytech pořadatelů koncertů, kteří taktéž za pořádání nedostávají žádný honorář a tyto aktivity dělají ve svém volném čase jako koníček, nebo je ubytování zajištěno na squatu. Sama jsem se účastnila turné jedné české hardcorové kapely po francouzských, španělských a švýcarských

³⁵ VRABEC, Petr. Autonomní sociální centrum Klinika. Fotografie. *Facebook* [online]. ©2016. 2016–10–13.

autonomních prostorách a musím říct, že to byl velmi zajímavý a intenzivní zážitek.

1.3.2 Subkultura freetekno/rave

Členové subkultury freetekno a rave samozřejmě mají zcela jiné hudební preference než posluchači punku, hc-punku a crustu, pokud ale jde o politické a kulturní postoje, jsou si v lecčem podobní. Totožně jako u předchozí subkultury jsou ve freeteknu hodně viditelné principy DIY a rezonují zde silné antiautoritářské tendence. Vidíme tu určitě kritiku konzumu a kapitalistické společnosti. Freetekno je vlastně free techno, čili svobodné techno, undergroundová odnož techna. Hudebně je freetekno znatelně rychlejší než klasické techno. Jeho basový rytmus se pohybuje v rozmezí okolo 170–210 BPM (Beats Per Minute – úderů za minutu) a používá drsnější zvuk. Hudba je kontinuální a díky své hlasitosti umožňuje posluchačům nejen hudbu slyšet, ale zároveň cítit její vibrace vycházející z reproduktorů. Pokud používají soundsystémy vinylové desky, hudbu mixují přes gramofony nebo pomocí CD přehrávače nebo controlerů, které mají propojené s počítačem. Další možností je vytváření hudby v reálném čase pomocí sekvencerů, syntetizátoru a efektoru.³⁶ Největším festivalem české nezávislé elektronické hudby, respektive freetekna, byl nepochybně CzechTek, v současné době jsou to festivaly jako často ilegální Space Picnic nebo legální Soundfeer. V této subkultuře se stírají hranice legality, legitimacy a illegality a častým heslem rave neboli freetekno párty je *dance before the police come* (tancuj, dokud nepřijde policie). Nechuť členů freetekno scény vůči autoritě státu a policii coby jeho represivní složce se znásobila po zásahu na CzechTeku v roce 2005, kdy došlo k ukončení akce zhruba tisícovkou těžkooděnců s pomocí vodních děl a slzného plynu, což tehdy i mainstreamová společnost vnímala jako zbytečné a přehnané.

³⁶ NĚMCOVÁ, Kateřina. *Životní styl členů subkultury freetekno*. Diplomová práce. Hradec Králové, 2016. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové. Vedoucí: Mgr. et. Mgr. Petra Kalibová.

Obrázek č. 3: Space Piknik 2016³⁷

Základními složkami freetekna jsou soundsystémy. Jsou to volné skupiny umělců tvořících elektronickou hudbu, majících vlastní aparaturu a dodávky, ve kterých jsou schopni přepravy na místo akce. Mezi nejznámější české soundsystémy patří Cirkus Alien, Mayapur, Komatsu, NSK, Oktekk, Strahov, Fatal Noise či FDM Freax. Organizace freetekno párty je dobrovolná a vstupné bývá pouze doporučené, nikoliv povinné. Místa konání akcí jsou nejčastěji pod širým nebem nebo v opuštěných, často industriálních budovách, připomínajících postapokalyptické scenerie. Umění spojené s freetekno scénou stojí na principech udělej si sám, umělci často tvoří z dostupných, přírodních či recyklovaných materiálů. Důležité je zmínit, že ačkoliv je často free párty ilegální, organizátoři vždy po skončení zůstávají a louku či jiný dočasně obsazený prostor svépomocně uklidí. Prohlídkou tvorby DIY scény bývá v Praze DIY Karneval s průvodem masek, elektronickou hudbou a tancem, organizovaný hudebním klubem Cross, nebo Freez Fest, podzimní festival spojený s ukázkou alternativní tvorby a freetekno párty, který ukončoval danou letní sezonu.

³⁷ NOVÁKOVÁ, Josefina. DieBlondine. Fotografie. *Rajce.net* [online]. ©2016. 2016-07-30.

Obrázek č. 4: Freeparty 2012³⁸

K freeteknu patří rozhodně vzájemná důvěra a respekt účastníků a pořadatelů, atmosféra na free párty je přátelská, netolerují se projevy rasismu, sexismu či agrese. Velmi inkluzivním českým soundsystemem je pražský kolektiv RAW Rave, který jednak velmi propaguje na svých akcích rovnost a toleranci a vytváří dokonce na svých akcích tzv. safe space, čili bezpečný prostor, kde se každý účastník, který se necítí nějak komfortně nebo který je například v příliš podroušeném stavu může uchýlit a bude tam o něj postaráno. Každá free párty je každopádně skvělým příkladem dočasné autonomní zóny, kde krásně lze pozorovat principy a pravidla, na kterých freetekno/rave stojí.³⁹

1.4 Výzkumy subkultur a návykových látek

O problematice vybraných subkultur a jejich vztahu k návykovým látkám pojednává diplomová práce Štěpánka z Pedagogické fakulty v Brně. Své hypotézy zkoumal na souboru 315 středoškoláků ve věku 15–19 let (147 mužů, 168 žen) na 4 středních školách v okrese České Budějovice. Výzkum zjišťoval zkušenosti členů různých subkultur s ilegálními návykovými látkami. Velkou míru užívání

³⁸ VICTOROVNA, Nastasja. NnastT through the lens. Fotografie. *Facebook* [online]. ©2020. 2020–08–11.

³⁹ SLAČÁLEK, Ondřej. České freetekno: Pohyblivé prostory autonomie? In: KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011, s. 83–122.

nelegálních drog výzkum potvrdil především u subkultur taneční scéna, skate, graffiti a hip-hop.⁴⁰

Na subkulturu punk a s ní spojené užívání alkoholu se zaměřila Broklová ve své bakalářské práci na 1. LF UK v Praze. Polostrukturovaný rozhovor podstoupilo 10 zástupců této subkultury z celé České republiky, z nichž bylo 9 mužů a 1 žena ve věku 17 až 33 let. Pro většinu respondentů je alkohol nedílnou součástí jejich subkultury. Nejoblíbenějším nápojem je pivo a někteří respondenti uvedli, že nejsou schopni přesně stanovit množství vypitého piva za večer. Další uvedli kolem 13–18 piv za večer, ale ve spojení s tvrdým alkoholem se počet piv snižuje. Nejčastěji začínají s pitím alkoholu v 15 letech věku a holdují mu kvůli jeho chuti a účinkům.⁴¹

Applová píše o subkulturách mládeže kolem nás, mimo jiné uvádí i náklonnost různých subkultur k drogám. O subkultuře punk uvádí, že je velmi tolerantní k lehkým drogám, např. k marihuaně. Ortodoxní je v tomto směru subkultura straight edge, u které jsou odmítány všechny drogy, včetně alkoholu i tabáku. U taneční scény je to opět široká paleta drog od alkoholu, marihuany, extáze až po pervitin, LSD či lysohlávky.⁴²

Uherek realizoval průzkum v rámci diplomové práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Věnoval se postoji respondentů ke členům subkultur a užívání drog v subkulturách. Dotazníkového šetření se účastnili žáci posledních tříd základních škol a také studenti 4. ročníků maturitních oborů středních odborných škol a gymnázií. Výzkum potvrdil výsledky Štěpánka, neboť respondenti nejčastěji s drogami spojovali subkultury techno a taneční scéna, pro které jsou typické drogy jako extáze či stimulancia (př. pervitin).⁴³

⁴⁰ ŠTĚPÁNEK, Bohumil. *Zneužívání drog a subkultury mládeže*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2011. Vedoucí: Mgr. Martin Stanoev.

⁴¹ BROKLOVÁ, Lada. *Téma alkoholu v české punkové subkultuře*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Psychiatrická klinika 1. LF a VFN, 2011. Vedoucí: doc. PhDr. Matuš Šucha, Ph.D.

⁴² APPLOVÁ, Soňa. *Subkultury mládeže*. Diplomová práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009. Vedoucí: Mgr. Karel Gamba.

⁴³ UHEREK, Kamil. *Subkultury mládeže a jejich rizika*. Diplomová práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2012. Vedoucí: Mgr. Radana Kroutilová Nováková, Ph.D.

Bakalářská práce Dymáka je věnována problematice vybraných subkultur mládeže, včetně punku, a jejich vztahu k drogám. Formou dotazníků a polostrukturovaných rozhovorů zkoumá problematiku subkultur mládeže v Královéhradeckém regionu a s nimi spojených drog.⁴⁴

Prevalenci užívání návykových látek na freeparties, tj. v subkultuře freetekno/rave, popisuje ve své diplomové práci Novotná. Jejího šetření se zúčastnilo 127 respondentů ve věku 17–39 let. Výsledky studie potvrdily kladný vztah respondentů k drogám. Respondenti vykazovali vysokou celoživotní prevalenci užití široké škály drog – každý účastník výzkumu užil alespoň jednu během života v průměru 9 typů drog (včetně alkoholu a tabáku). Hodnoty roční a třicetidenní prevalence byly nejvyšší u užití drog typicky spojovaných s rekreačním užíváním, jako je marihuana, extáze a LSD.⁴⁵

⁴⁴ DYMÁK, Lukáš. *Vybrané subkultury mládeže na Královéhradecku a jejich vztah k drogám*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. Vedoucí: Mgr. et Mgr. Petra Kalibová.

⁴⁵ NOVOTNÁ, Petra. *Užívání návykových látek na freeparties*. Diplomová práce. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2016. Vedoucí: Mgr. Jaroslav Vacek.

2. Vlastní výzkumné šetření vztahu členů vybraných hudebních subkultur k návykovým látkám

V teoretické části své bakalářské práce jsem představila poznatky o vybraných hudebních subkulturách a jejich členech a o legálních i ilegálních návykových látkách. Ve výzkumné části navazuji na teoretické základy vlastním šetřením zaměřeným na to, jaké jsou postoje členů k návykovým látkám, jejich motivace k užívání a případné souvislosti užívání návykových látek s členstvím v dané subkultuře. V současné době se nacházíme uprostřed světové pandemie onemocnění covid-19, proto mi pro zpestření práce přišlo zajímavé zjistit, jestli tato situace nějak ovlivnila vztah členů dané subkultury k návykovým látkám. Výzkum byl proveden mezi členy hudebních subkultur v České republice, především v Praze.

2.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Ve své práci jsem chtěla zmapovat návyky obou subkultur a jejich chování ve vztahu k návykovým látkám. Zamýšlela jsem se nad těmito otázkami: Užívají se v hudebních subkulturách návykové látky? Pokud ano, jaké to jsou, v jaké frekvenci? Je vyšší míra užívání legálních návykových látek než nelegálních? Přispívá „členství“ v některé z hudebních subkultur k užívání návykových látek, a pokud ano, jak? Je pro „členy“ některých subkultur jednodušší dostupnost návykových látek? Jaká je motivace lidí v hudebních subkulturách k užívání návykových látek? Jak „členy“ hudebních subkultur ovlivňuje užívání návykových látek v běžném životě? Ovlivnila současná pandemie covid-19 vztah „členů“ hudebních subkultur k návykovým látkám, a pokud ano, jak?

Jak jsem již zmínila, hudební subkultury, obzvlášť u lidí ve vyšším věku, než je období puberty a dospívání, nejsou úplně prozkoumanými sociálními skupinami. Subkultuře freetekno/rave bývá stereotypně přisuzován větší kontakt s ilegálními drogami, jak je to ale u subkultury „punkáčů“?

Oblastí výzkumu jsou vybrané hudební subkultury.

Tématem výzkumu je vztah členů těchto vybraných hudebních subkultur k návykovým látkám.

Cílem výzkumu je zjistit, zda členství v jednotlivých subkulturách má vliv na užívání legálních či ilegálních návykových látek, dále zjistit motivaci k jejich užívání a případně zjistit, jak současná pandemie onemocnění covid-19 ovlivnila frekvenci užívání.

Součástí přípravné části výzkumného šetření bylo vypracování dotazníku.⁴⁶

2.2 Výzkumné hypotézy

Za účelem naplnění cíle výzkumného šetření jsem položila i potřebné hypotézy.

H1: Většina členů subkultur freetekno/rave i punk, hardcore-punk a crust užila někdy v životě některou z návykových látek.

H2: Většina členů subkultur freetekno/rave a punk, hardcore-punk a crust kouří a pije alkohol.

H3: Většina členů subkultury freetekno/rave užívá nelegální návykové látky, zatímco většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust je neužívá.

H4: Dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je vyšší než pro členy subkultury punk, hardcore-punk a crust.

H5: Členství v hudební subkultuře nemá vliv na užívání návykových látek.

H6: V současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur užívají návykové látky více.

2.3 Metodologie

K vypracování své bakalářské práce jsem si vybrala kvantitativní výzkum metodou dotazníkového šetření. Udělala jsem to především proto, že lze takto získat mnoho informací v relativně krátkém časovém úseku za vynaložení minimálních nákladů. Omezila jsem počet otázek na dvacet sedm polouzavřených

⁴⁶ Příloha č. 1: Dotazník.

a jednu otevřenou otázku, aby doba potřebná k zodpovězení nebyla více než patnáct minut. Chtěla jsem docílit toho, aby dotazník moje potenciální respondenty příliš neobtěžoval a návratnost dotazníků byla co nejvyšší. Můj výzkum byl zaměřen na zkoumání konkrétního vzorku respondentů – na členy vybraných hudebních subkultur. Dotazovala jsem se především členů freetekno/rave subkultury a punk, hardcore-punk a crust subkultury. Použila jsem on-line formu dotazníku, který jsem sdílela jak na běžných sociálních sítích, tak na specializovaných platformách, ke kterým mají přístup jen členové dané subkultury. Udělala jsem to především proto, že období, kdy jsem dotazník vypracovávala a sbírala jsem data, připadlo na zimu roku 2020 a jaro roku 2021, čili druhou vlnu pandemie onemocnění covid-19, a v rámci protiepidemických opatření byly zavřené veškeré podniky a bylo zakázáno se stýkat ve větším množství lidí. Koncipování otázek bylo zaměřeno tak, aby si bylo nejdřív možné udělat ucelený pohled na vybraný vzorek respondentů, o pohlaví, věku, bydlišti, rodinném stavu a úrovni vzdělání. Následovaly otázky na zkušenosti s návykovými látkami, členství v dané hudební subkultuře a případné závislosti. Ze zvědavosti a pro zpestření práce jsem se zeptala i na motivaci k užívání drog, dostupnost nelegálních návykových látek a to, zdali si respondenti myslí, že užívání návykových látek nějak ovlivňuje jejich běžný život. Závěrem jsem se ptala na užívání v době současné pandemie covid-19.

2.4 Výběr respondentů

Původním plánem bylo oslovení respondentů na typických místech, kde se členové subkultur vyskytují. Jsou to specifické bary a hospody, kde se tradičně pořádají alternativní koncerty. V případě freetekna jde o předem neznámá místa pod širým nebem, kde se tyto často ilegální párty odehrávají a která jsou pokaždé jiná. O přesné lokalizaci se členové této subkultury dozvídají zásadně několik hodin před začátkem freeparties, a to nejčastěji přes kamarády. Vzhledem k epidemiologické situaci jsem ale potenciální respondenty oslovila pouze na sociálních sítích. Respondenty jsem rozdělila do subkultur na základě otázky

v dotazníku č. 7: Cítíte se být součástí některé z uvedených hudebních subkultur (ve smyslu – posloucháte hudbu dané subkultury, účastníte se koncertů, akcí, stýkáte se s podobně laděnými lidmi)? Pokud ano, které? Prosím, pro účely tohoto dotazníku si vyberte pouze jednu, Vám nejbližší subkulturu a zaškrtněte jen jednu odpověď. Respondenti měli na výběr jednu odpověď: Ne, Freetekno/rave, Punk, hardcore-punk, crust, Metal, grindcore, Reggae, Jiná. Na dotazník odpovědělo celkem 123 osob. Z tohoto počtu se 8 respondentů necítilo být členem žádné hudební subkultury a 13 respondentů se cítilo býti členy jiných, případně více hudebních subkultur. Tyto dotazníky jsem vyřadila. Většina respondentů, přesněji 102, se definovala coby součást subkultury freetekno/rave nebo punk, hardcore-punk, crust. Rozhodla jsem se tedy použít odpovědi pouze těchto osob, protože jsem kvůli tomu neměla k ostatním subkulturám dostatečný počet respondentů.

2.4.1 Subkultura freetekno/rave

V případě subkultury freetekno/rave je vzhledem k poměrně kladnému vztahu jejích členů k drogám často pravděpodobné zvýšené užití ilegálních návykových látek, a to především po dobu tanečních akcí, respektive freeparties.

2.4.2 Subkultura punk, hardcore-punk a crust

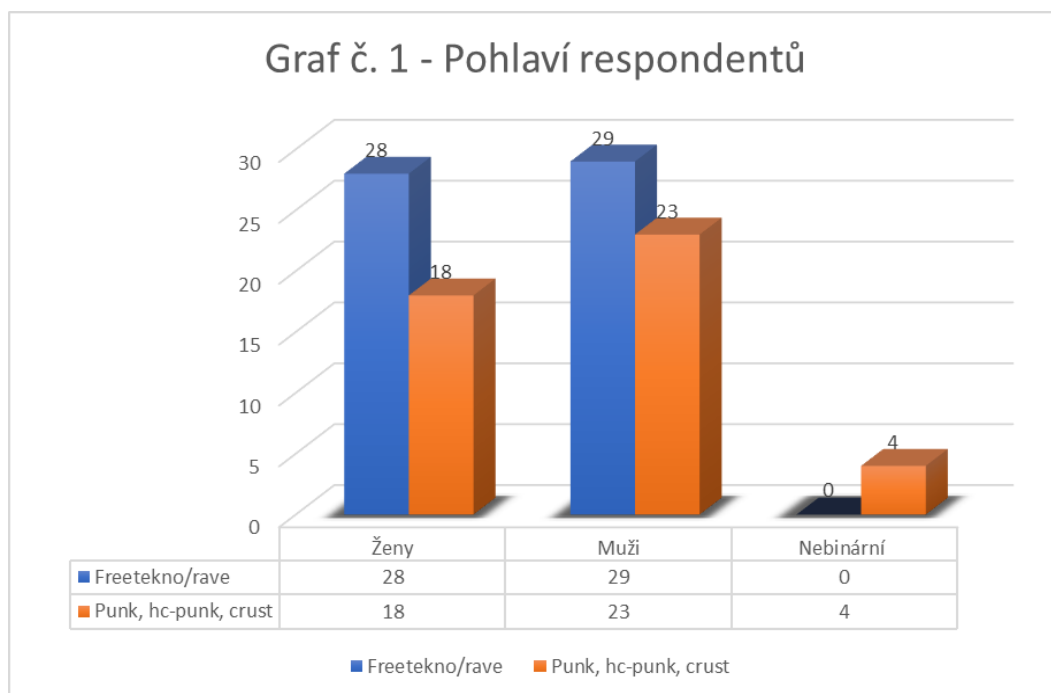
Subkultura punk, hardcore-punk a crust bývá spojovaná s nadměrnou konzumací alkoholu, případně dalšími návykovými látkami. Naopak část této subkultury, která si říká straight edge, odmítá užívání jakýchkoliv návykových látek, včetně alkoholu a tabáku.

2.5 Reprezentativnost vzorku

Pomocí úvodních otázek v dotazníku č. 1 až č. 6 byla zjištěna charakteristika cílové skupiny z hlediska pohlaví, bydliště, věku, rodinného stavu a vzdělání.

2.5.1 Pohlaví

Graf č. 1: Pohlaví respondentů⁴⁷

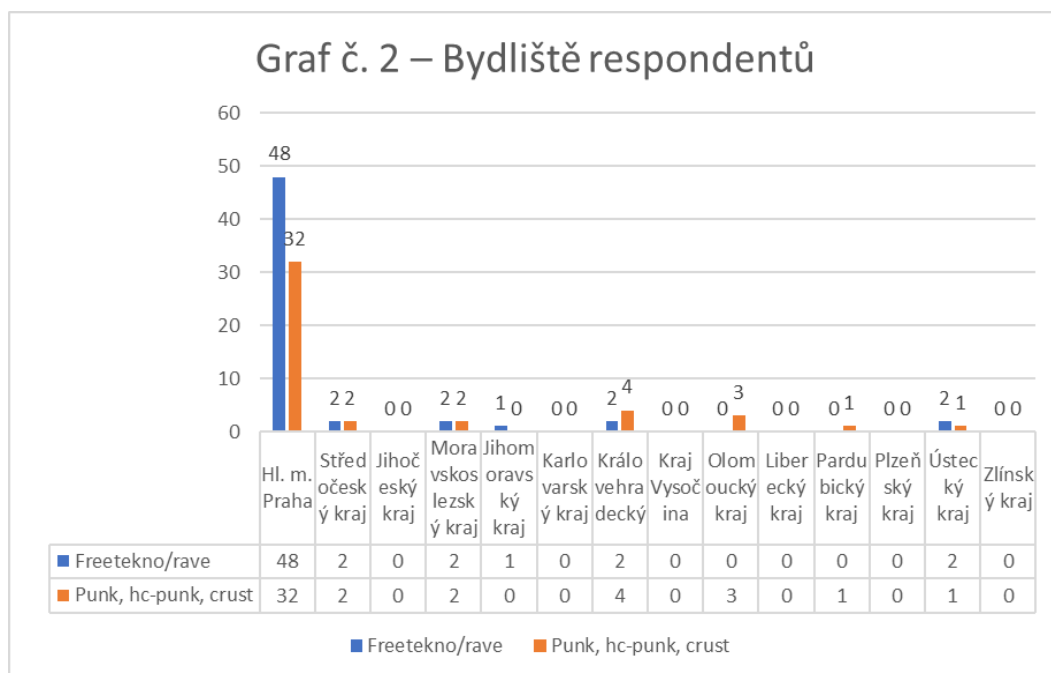

První otázkou v dotazníku jsem zjišťovala, jaké je zastoupení mužů, žen a jiných v subkulturách. Dotazník vypracovalo celkem 57 respondentů subkultury freetekno/rave, z toho 29 mužů (51 %) a 28 žen (49 %), a celkem 45 respondentů subkultury punk, hardcore-punk, crust, z toho 23 mužů (51 %), 18 žen (40 %) a 4 nebinární osoby (9 %).

⁴⁷ Vlastní výzkum.

2.5.2 Bydliště

Graf č. 2: Bydliště respondentů⁴⁸

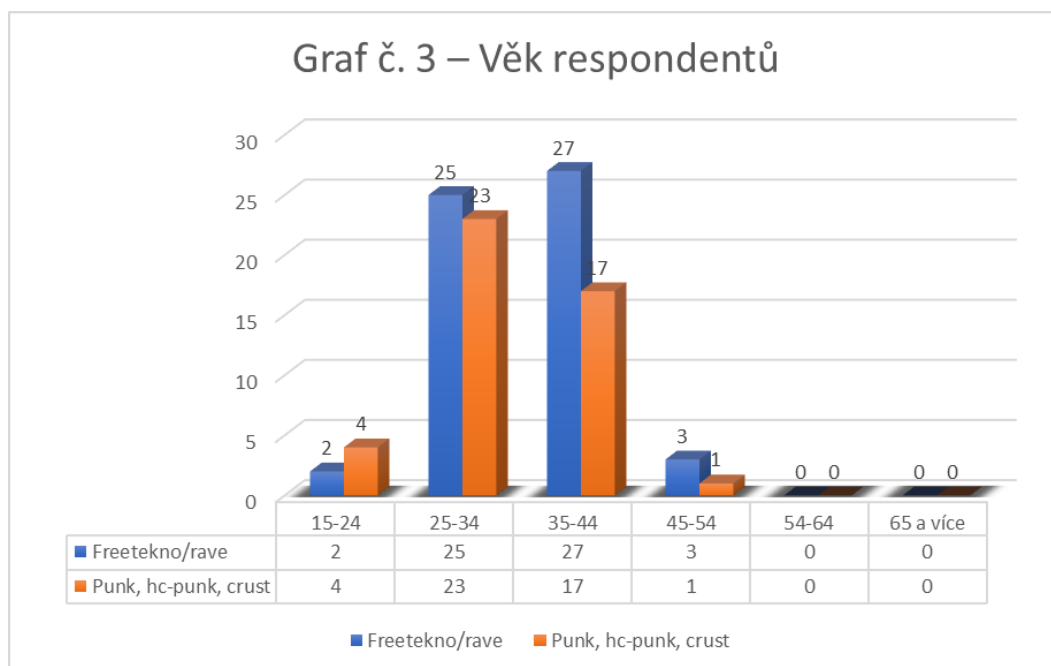

Ve druhé otázce jsem se ptala na bydliště respondentů. Na výběr bylo všech 14 krajů v České republice. Dle výsledků největší skupina respondentů subkultury freetekno/rave (84 %, 48 respondentů) bydlí v hlavním městě Praze, 2 respondenti (3,5 %) bydlí ve Středočeském kraji, 2 osoby (3,5 %) v Moravskoslezském kraji, 2 respondenti (3,5 %) v Ústeckém kraji, 2 v Královéhradeckém kraji (3,5 %) a 1 osoba v Jihomoravském kraji (1,5 %). Největší skupina respondentů subkultury punk, hc-punk a crust bydlí, dle výsledků, v hlavním městě Praze (71 %, 32 respondentů), 4 respondenti (9 %) bydlí v Královéhradeckém kraji, 3 osoby (7 %) v Olomouckém kraji, 2 respondenti (4,5 %) v Moravskoslezském kraji, 2 respondenti (4,5 %) ve Středočeském kraji, 1 v Pardubickém kraji (2 %) a 1 osoba v Ústeckém kraji (2 %).

⁴⁸ Vlastní výzkum.

2.5.3 Věk

Graf č. 3: Věk respondentů⁴⁹

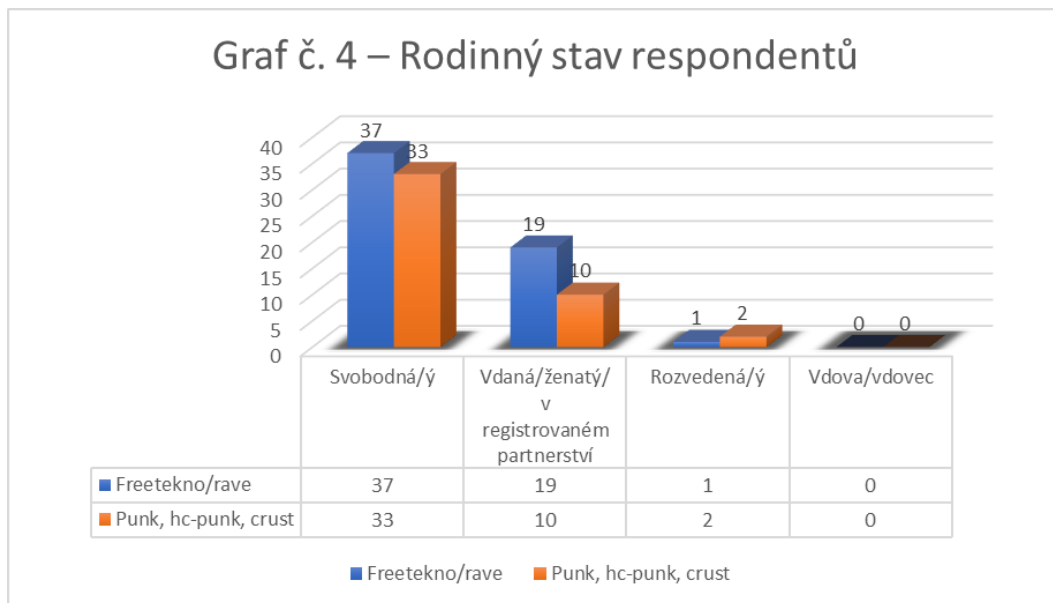

Pomocí třetí otázky v dotazníku jsem zjišťovala věkové složení členů subkultury freetekno/rave. Věk respondentů byl rozdělen do 6 skupin. Největší zastoupení představuje věková skupina 35–44 let (47 %, 27 respondentů), dále věková skupina 25–34 let (44 %, 25 respondentů), věková skupina 45–54 let (5,5 %, 3 respondenti). Nejmenší zastoupení měla věková skupina 15–24 let a (3,5 %, 2 respondenti). Ve věkové skupině 54–64 let a 65 let a více nebyl žádný z respondentů. Největší zastoupení v subkultuře punk, hc-punk a crust představuje věková skupina 25–34 let (51 %, 23 respondentů), věková skupina 35–44 let (38 %, 17 respondentů), věková skupina 15–24 let (9 %, 4 respondenti). Nejmenší zastoupení měla věková skupina 45–54 let (2 %, 1 respondent). Ve věkové skupině 54–64 let a 65 let a více nebyl žádný z respondentů (0 %).

⁴⁹ Vlastní výzkum.

2.5.4 Rodinný stav

Graf č. 4: Rodinný stav respondentů⁵⁰

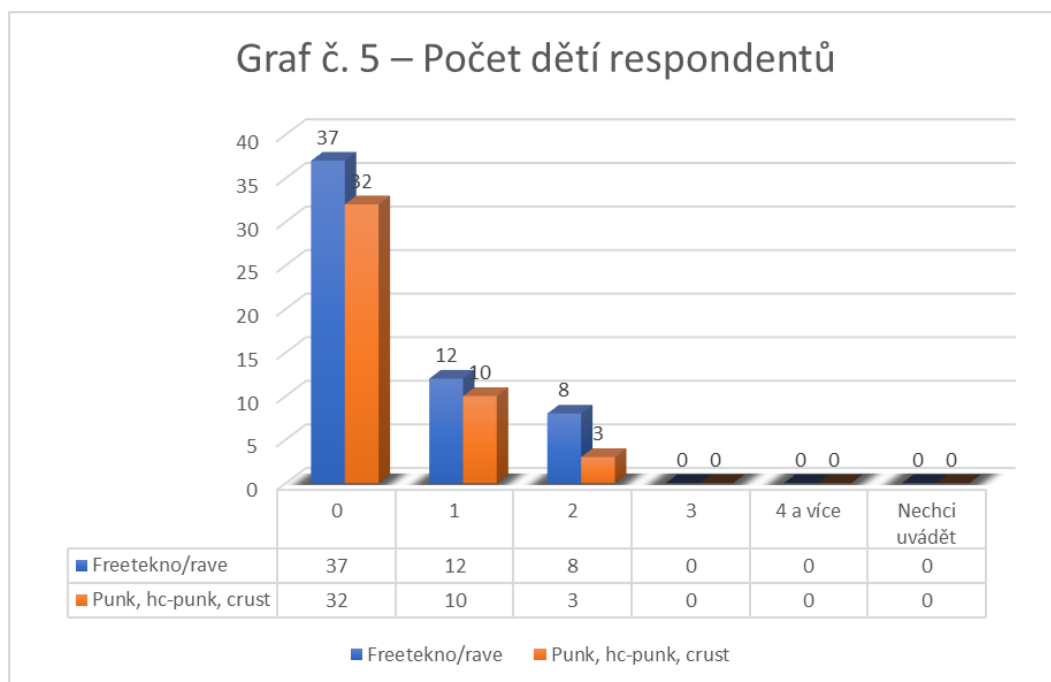

Při identifikaci členů subkultury freetekno/rave mne také zajímalo jejich rodinné zázemí, respektive rodinný stav. Rodinný stav respondentů byl rozdělen do 4 skupin. Většina respondentů je svobodných (65 %, 37 respondentů), 19 respondentů je vdaných, ženatých či v registrovaném partnerství (33 %, 19 respondentů), 1 osoba je rozvedená (2 %, 1 respondent). Nikdo nezvolil variantu vdova/vdovec (0 %, 0 respondentů). Většina respondentů subkultury punk, hc-punk a crust je svobodná (73,5 %, 33 respondentů), 10 respondentů uvedlo, že patří do skupiny vdaná/ženatý/v registrovaném partnerství (22,5 %), 2 osoby uvedly, že jsou rozvedené (4 %). Nikdo neuvedl, že je vdova či vdovec (0 %).

⁵⁰ Vlastní výzkum.

2.5.5 Počet dětí

Graf č. 5: Počet dětí respondentů⁵¹

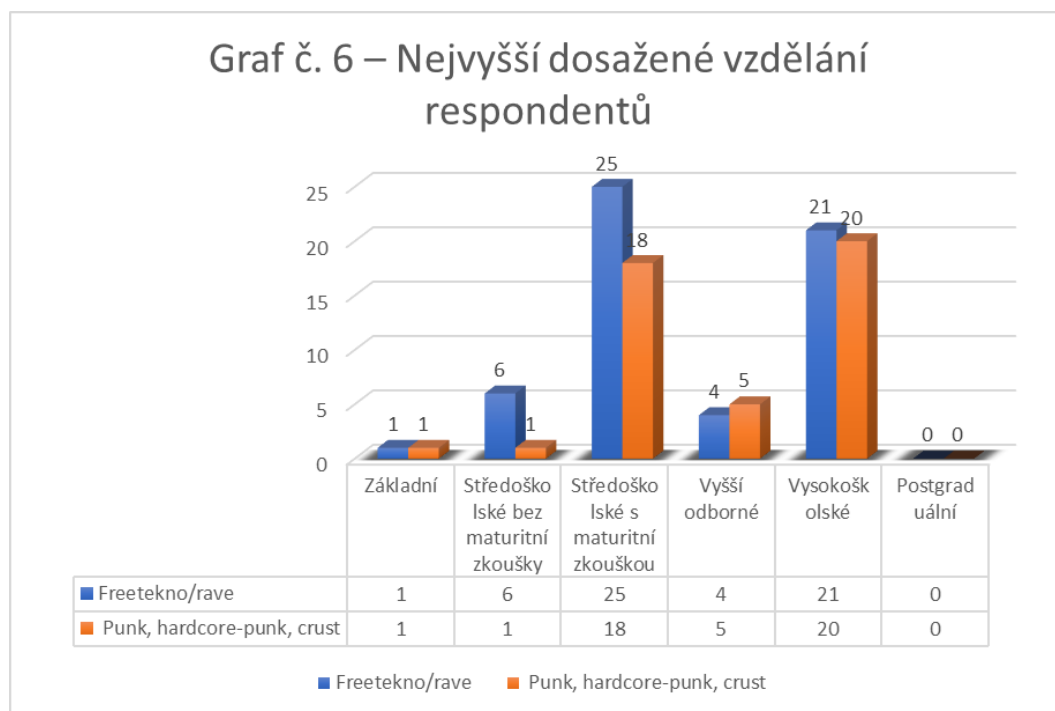

V jedné z otázek v dotazníku jsem zjišťovala, jaký je počet dětí respondentů. Většina z nich nemá žádné dítě (65 %, 37 respondentů), jedno dítě uvedlo 12 respondentů (21 %, 12 respondentů), 2 děti má 8 respondentů (14 %, 8 respondentů). Nikdo neuvedl počet dětí větší než 3 a nikdo se nevzdal možnosti uvádět (3 – 0 %, 0 respondentů, 4 a více – 0 %, 0 respondentů a Nechci uvádět – 0 %, 0 respondentů). Většina osob řadících se do subkultury punk, hc-punk a crust nemá žádné dítě (71 %, 32 respondentů), jedno dítě uvedlo 10 respondentů (22 %), 2 děti mají 3 respondenti (7 %). Nikdo neuvedl počet dětí větší než 3 a nikdo se nevzdal možnosti uvádět (3 – 0 %, 0 respondentů, 4 a více – 0 %, 0 respondentů a Nechci uvádět – 0 %, 0 respondentů).

⁵¹ Vlastní výzkum.

2.5.6 Vzdělání

Graf č. 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů⁵²

Při zjišťování nejvyššího dosaženého vzdělání bylo u subkultury freetekno/rave největší zastoupení ve skupině středoškolské s maturitní zkouškou (44 %, 25 respondentů), druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby s vysokoškolským vzděláním (37 %, 21 respondentů), dále následovali respondenti se středoškolským vzděláním bez maturitní zkoušky (10,5 %, 6 respondentů) a vyšším odborným vzděláním (7 %, 4 respondenti). Jedna osoba uvedla, že nejvyšším dosaženým vzděláním je pro ni základní vzdělání (1,5 %, 1 respondent). Nikdo neuvedl vzdělání postgraduální (0 %, 0 respondentů). U subkultury punk, hc-punk a crust bylo největší zastoupení ve skupině osob s vysokoškolským vzděláním (45 %, 20 respondentů), druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby se středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou (40 %, 18 respondentů), dále následovali respondenti s vyšším odborným vzděláním (11 %, 5 respondentů). Jedna osoba uvedla, že nejvyšším dosaženým vzděláním je pro ni základní vzdělání (2 %, 1 respondent), a opět jedna osoba se přiřadila do skupiny

⁵² Vlastní výzkum.

se středoškolským vzděláním bez maturitní zkoušky (2 %, 1 respondent). Nikdo neuvedl vzdělání postgraduální (0 %, 0 respondentů).

2.5.7 Identifikace členů subkultury freetekno/rave – souhrn

Většinu členů této hudební subkultury tvoří osoby ve věku mezi 35 a 44 let žijící v hlavním městě Praze, převážně muži. Průměrně nejvyšší dosažené vzdělání v této skupině je středoškolské s maturitou. Většina je svobodných a bezdětných.

2.5.8 Identifikace členů subkultury punk, hardcore-punk a crust – souhrn

Většinu členů této hudební subkultury tvoří vysokoškolsky vzdělané osoby žijící v hlavním městě Praze, převážně muži. Většina je svobodných a bezdětných ve věku mezi 25 a 34 let.

2.6 Výsledky výzkumného šetření – Ověření hypotéz

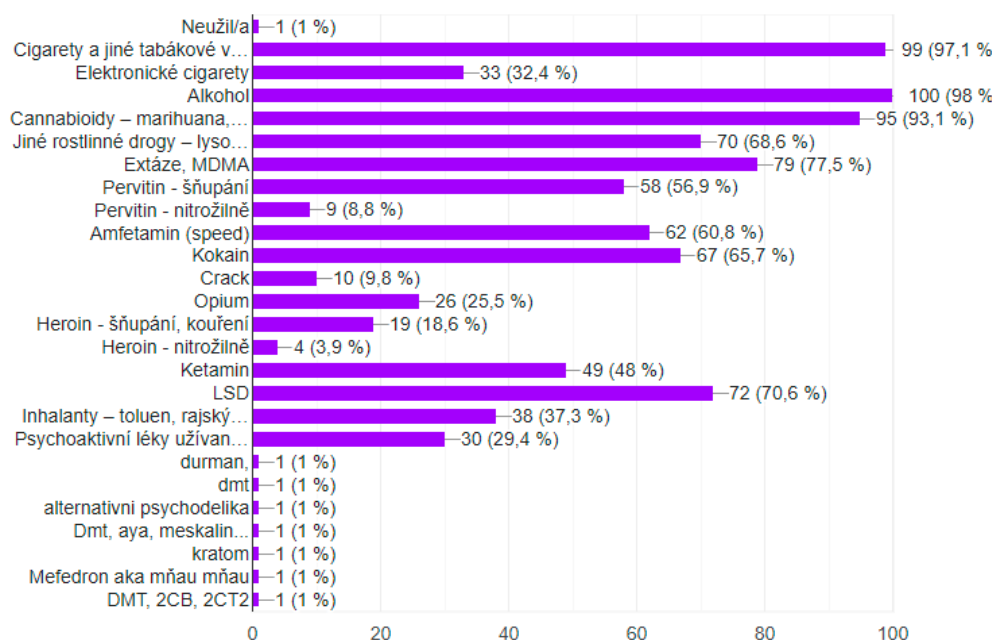
Tato kapitola se zabývá vyhodnocením získaných dat z dotazníků a ověření stanovených hypotéz. Výsledky získané z dotazníků jsou prezentovány v tabulkách a grafech. Konec kapitoly obsahuje shrnutí výsledků a odpovědi na výzkumné otázky.

Hypotéza č. 1: Většina členů subkultur freetekno/rave i punk, hardcore-punk a crust užila někdy v životě některou z návykových látek.

K hypotéze se vztahovala v dotazníku otázka č. 8: Užil/a jste někdy v životě některou z uvedených návykových látek? Pokud ano, kterou? Respondenti měli na výběr více možností: Neužil/a, Cigarety a jiné tabákové výrobky, Elektronické cigarety, Alkohol, Cannabiody – marihuana, hašiš, Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, mezkalin, durman, Extáze, MDMA, Pervitin – šňupání, Pervitin – nitrožilně, Amfetamin (speed), Kokain, Crack, Opium, Heroin

– šňupání, kouření, Heroin – nitrožilně, Ketamin, LSD, Inhalanty – toluen, rajský plyn, dusitan amylatý (poppers), Psychoaktivní aktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...), Jiné.

*Graf č. 7: Užil/a jste někdy v životě některou z uvedených návykových látek?
Pokud ano, kterou?⁵³*

Na grafu vidíme, že pouze 1 osoba (1 % respondentů) nikdy v životě neužila žádnou návykovou látku. 99 % respondentů návykovou látku někdy ve svém životě užilo, nejčastěji šlo o alkohol, cigarety a jiné tabákové výrobky, případně cannabiody, extázi a MDMA, LSD a lysohlávky.

Stanovila jsem nulovou a alternativní hypotézu.

H₀: Předpokládám, že většina členů subkultur freetekno/rave i punk, hardcore-punk a crust neužila někdy v životě některou z návykových látek.

H₁: Předpokládám, že většina členů subkultur freetekno/rave i punk, hardcore-punk a crust užila někdy v životě některou z návykových látek.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu, byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti

⁵³ Vlastní výzkum.

hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H_1 byla stanovena odchylka 5 %, to znamená, že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě zamítáme H_{10} a přijímáme H_{11} na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Většina členů subkultur freetekno/rave i punk, hardcore-punk a crust užila někdy v životě některou z návykových látek.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

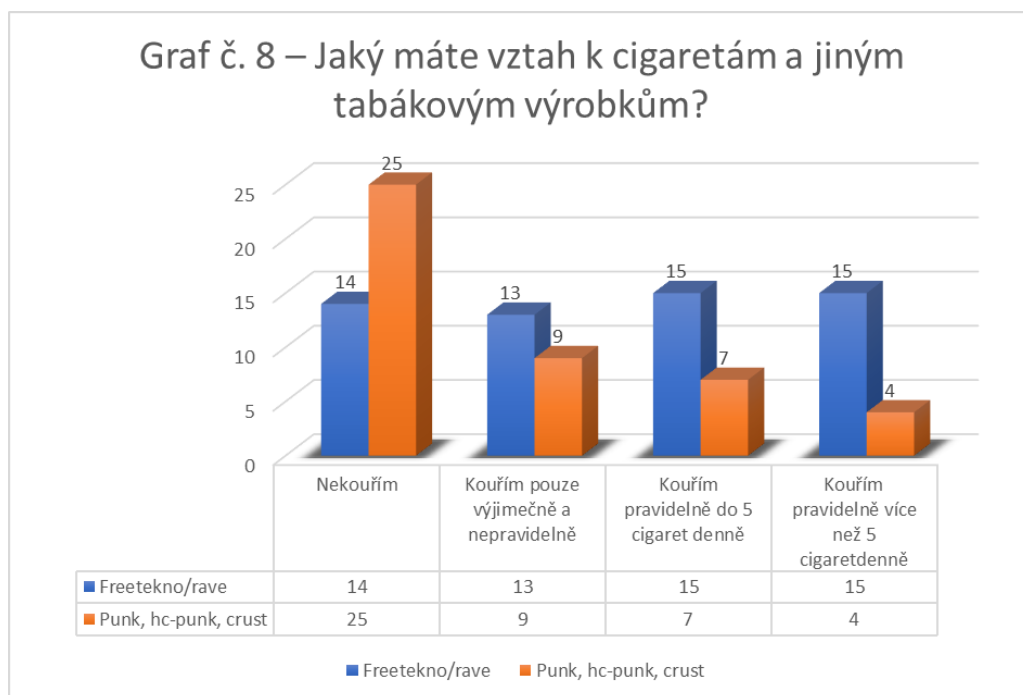
Hypotéza č. 2: Většina členů subkultur freetekno/rave a punk, hardcore-punk a crust kouří a pije alkohol.

K hypotéze se vztahovaly v dotazníku otázky č. 9 a č. 10.

Otázka č. 9 zněla: Jaký máte vztah k cigaretám a jiným tabákovým výrobkům? Respondenti měli na výběr více možností: Nekouřím, Kouřím pouze výjimečně a nepravidelně, Kouřím pravidelně do 5 cigaret denně, Kouřím pravidelně více než 5 cigaret denně.

Otázka č. 10: Jaký máte vztah k alkoholu? Respondenti měli na výběr více možností uzavřených odpovědí: Nepiji alkohol, Piji alkohol aspoň jednou do roka, Piji alkohol aspoň jednou do měsíce, Piji alkohol aspoň jednou do týdne, Piji alkohol denně.

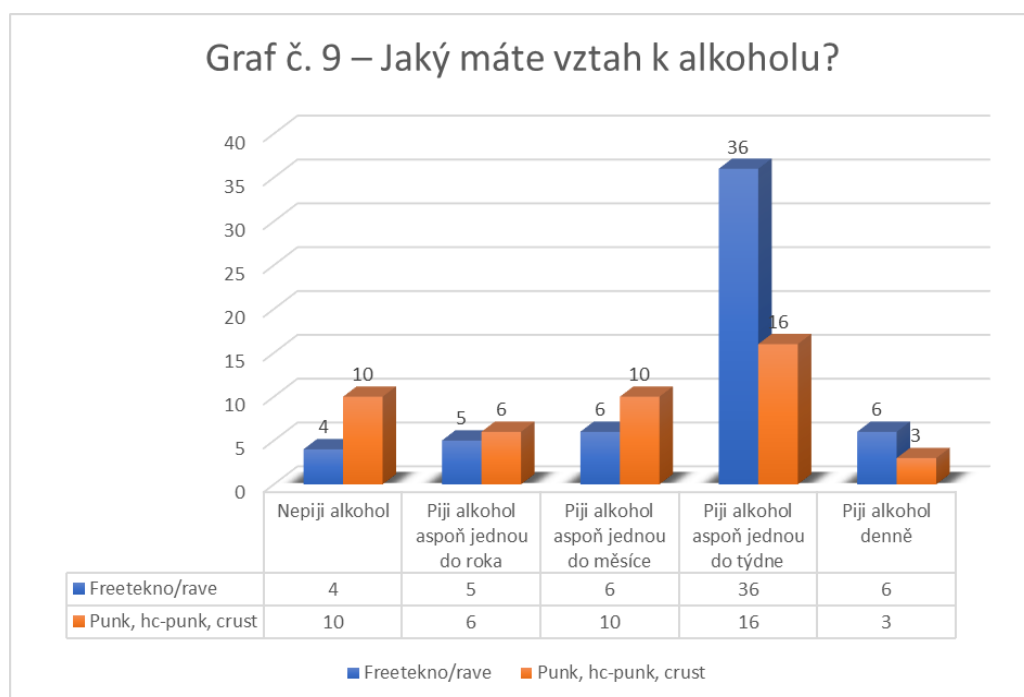
Graf č. 8: Jaký máte vztah k cigaretám a jiným tabákovým výrobkům?⁵⁴

Na grafu č. 8 vidíme, že většina respondentů subkultury freetekno/rave kouří pravidelně více než 5 cigaret denně (15 respondentů, 26 %) nebo kouří pravidelně do 5 cigaret denně (15 respondentů, 26 %), 25 % (14 respondentů) nekouří a 23 % (13 respondentů) kouří pouze výjimečně a nepravidelně. Naopak většina respondentů subkultury punk, hardcore-punk a crust nekouří (56 %, 25 respondentů), 20 % (9 respondentů) kouří pouze výjimečně a nepravidelně, 15 % (7 respondentů) kouří pravidelně do 5 cigaret denně a pouze 9 % (4 respondentů) kouří pravidelně více než 5 cigaret denně.

⁵⁴ Vlastní výzkum.

Graf č. 9: Jaký máte vztah k alkoholu?⁵⁵

Na grafu č. 9 vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave pije alkohol aspoň jednou do týdne (36 respondentů, 63 %), 10,5 % (6 respondentů) pije alkohol aspoň jednou do měsíce, stejně jako 10,5 % (6 respondentů) pije alkohol denně. 9 % (5 respondentů) pije alkohol aspoň jednou do roka a 7 % (4 respondenti) nepije alkohol vůbec. Většina členů subkultury punk, hc-punk a crust pije alkohol aspoň jednou do týdne (16 respondentů, 36 %), 22 % (10 respondentů) pije alkohol aspoň jednou do měsíce. Stejný počet osob, 22 % (10 respondentů) nepije alkohol vůbec. 13 % (6 respondentů) pije alkohol aspoň jednou do roka a 7 % (3 respondenti) pije alkohol denně.

K ověření jsem stanovila nulovou a alternativní hypotézu.

H2₀: Předpokládám, že většina členů subkultur freetekno/rave a punk, hardcore-punk a crust nekouří a nepije alkohol.

H2₁: Předpokládám, že většina členů subkultur freetekno/rave a punk, hardcore-punk a crust kouří a pije alkohol.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu, byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem. Takto jsem vyhodnotila

⁵⁵ Vlastní výzkum.

oddělně kouření a oddělně pití alkoholu u obou skupin. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H₂ byla stanovena odchylka 5 %, to znamená, že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě ani hypotéza H₀, ani hypotéza H₁ není adekvátní k výsledkům.

Závěr: Většina členů subkultury freetekno/rave a punk kouří a pije alkohol, zatímco většina subkultury hardcore-punk a crust pije alkohol, ale nekouří.

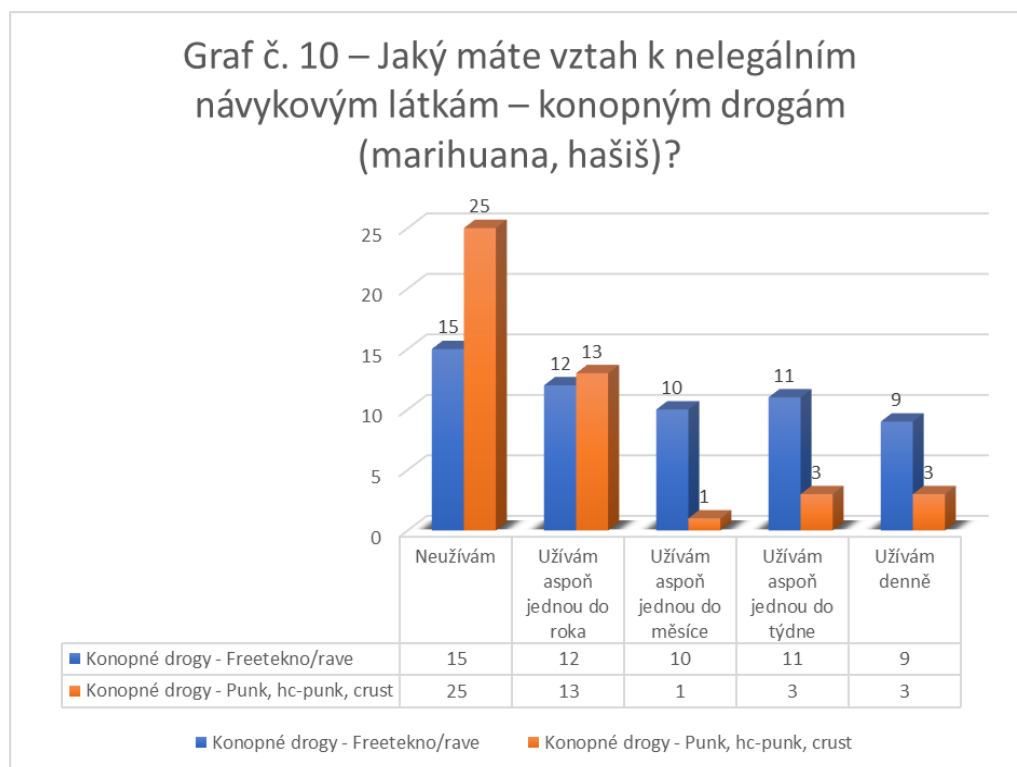
Výsledky nepotvrzují platnost hypotézy.

Hypotéza č. 3: Většina členů subkultury freetekno/rave užívá nelegální návykové látky, zatímco většina členů subkultury punk je neužívá.

K hypotéze se vztahovaly v dotazníku otázky č. 11, č. 12, č. 13, č. 14, č. 15 a č. 16.

Otázka č. 11: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – konopným drogám (marihuana, hašiš)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

Graf č. 10: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – konopným drogám (marihuana, hašiš)?⁵⁶

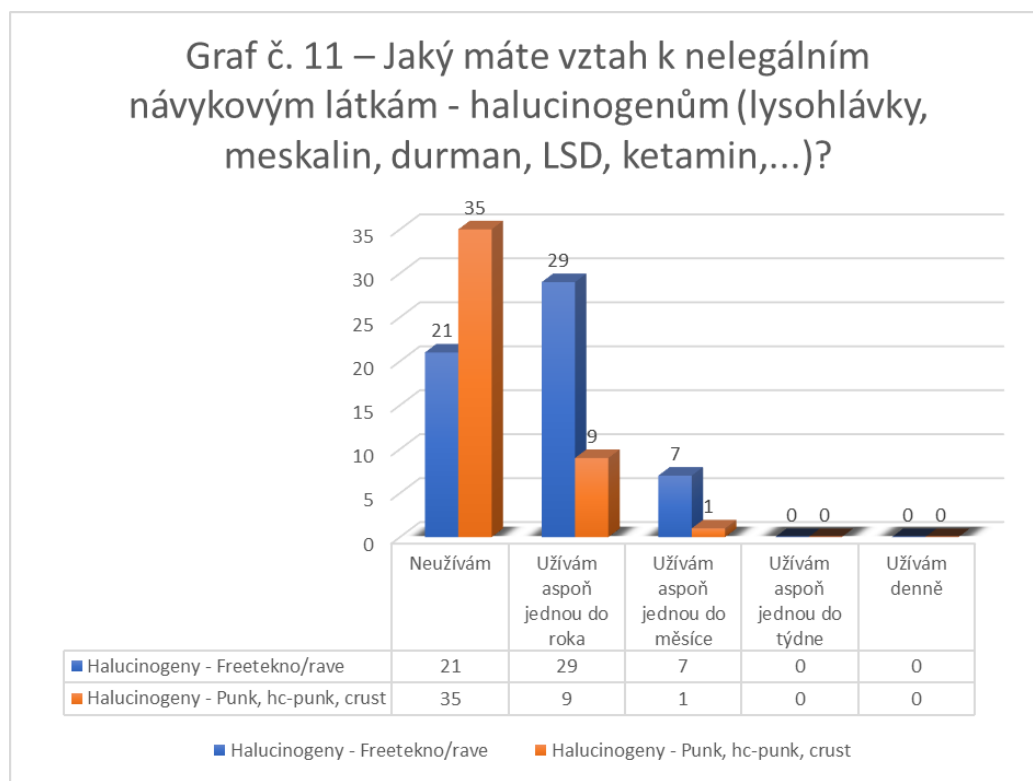

Na grafu č. 10 vidíme, že 26 % (15 respondentů) členů subkultury freetekno/rave neužívá konopné drogy, 21 % (12 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka, 18 % (10 respondentů) užívá aspoň jednou do měsíce, 19 % (11 respondentů) užívá aspoň jednou do týdne a 16 % (9 respondentů) kouří marihuanu nebo hašiš denně. Většina členů subkultury punk, hardcore/punk a crust (55 %, 25 respondentů) neužívá žádné konopné drogy, 29 % (13 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka, 2 % (1 respondent) užívá aspoň jednou do měsíce, 7 % (3 respondenti) užívá aspoň jednou do týdne a stejně tak 7 % (3 respondenti) kouří marihuanu nebo hašiš denně.

Otázka č. 12: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – halucinogenům (lysohlávky, mezkalin, durman, LSD, ketamin...)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

⁵⁶ Vlastní výzkum.

Graf č. 11: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – halucinogenům (lysohlávky, meskalin, durman, LSD, ketamin...)?⁵⁷

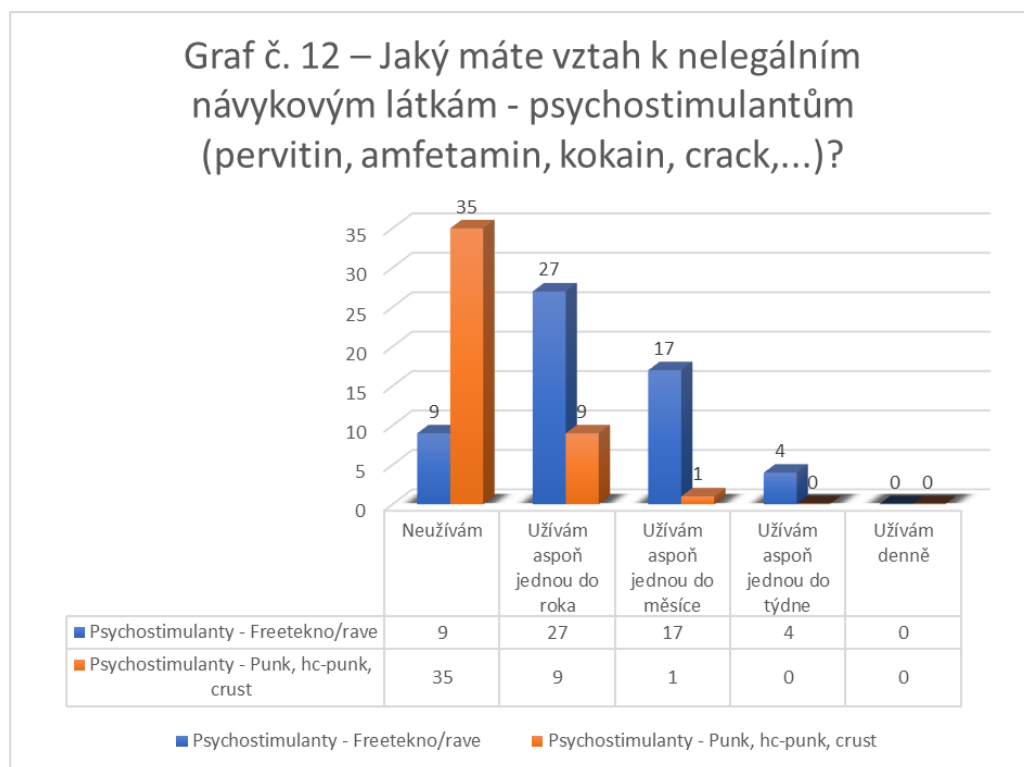

Na grafu č. 11 vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave (51 %, 29 respondentů) užívá halucinogeny aspoň jednou do roka, 37 % (21 respondentů) je neužívá vůbec a 12 % (7 respondentů) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by halucinogeny užíval aspoň jednou do týdne nebo denně. Většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust (78 %, 35 respondentů) neužívá halucinogeny vůbec, 20 % (9 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka a 2 % (1 respondent) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by halucinogeny užíval aspoň jednou do týdne nebo denně.

Otázka č. 13: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – psychostimulantům (pervitin, amfetamin, kokain, crack...)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

⁵⁷ Vlastní výzkum.

Graf č. 12: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – psychostimulantům (pervitin, amfetamin, kokain, crack...)?⁵⁸

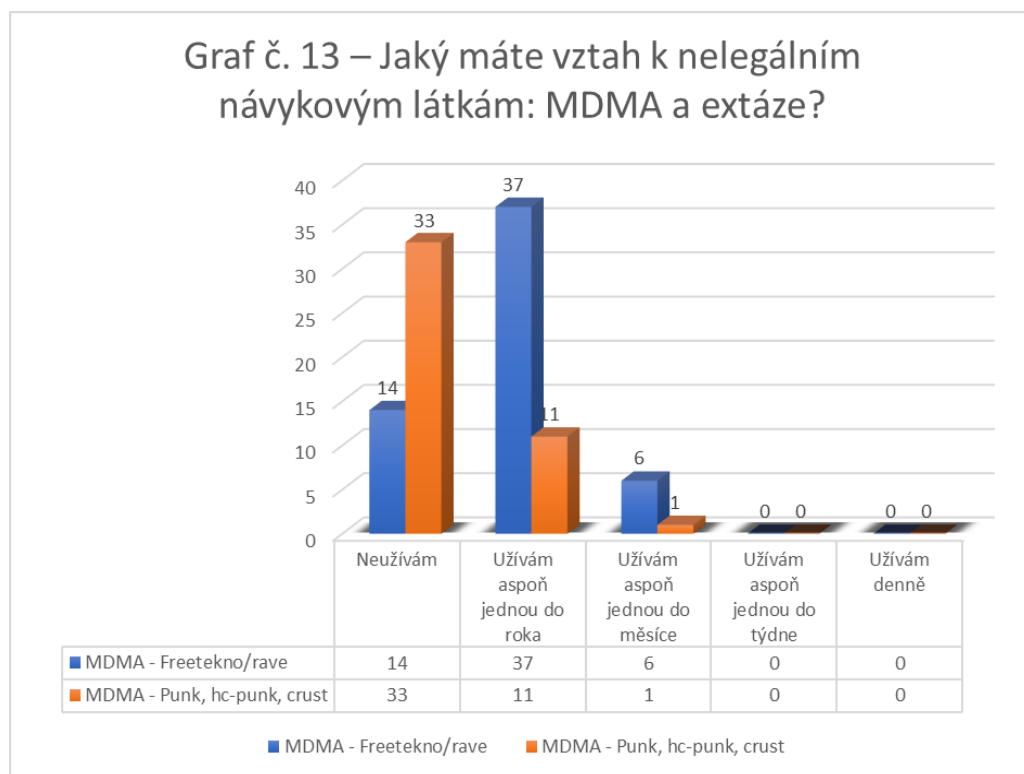

Na grafu č. 12 vidíme, že skoro polovina členů subkultury freetekno/rave (47 %, 27 respondentů) užívá nějaký druh psychostimulantů aspoň jednou do roka, 30 % (17 respondentů) je užívá aspoň jednou do měsíce, 16 % (9 respondentů) neužívá vůbec, a 7 % (4 respondenti) uvedlo, že užívá psychostimulanty aspoň jednou do týdne. Nikdo neuvedl, že by pervitin, amfetamin, kokain či crack užíval denně. Většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust (78 %, 35 respondentů) neužívá žádné psychostimulanty, 20 % (9 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka a 2 % (1 respondent) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by pervitin, amfetamin, kokain či crack užíval aspoň jednou týdně nebo denně.

Otázka č. 14: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: MDMA a extáze? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

⁵⁸ Vlastní výzkum.

Graf č. 13: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: MDMA a extáze?⁵⁹

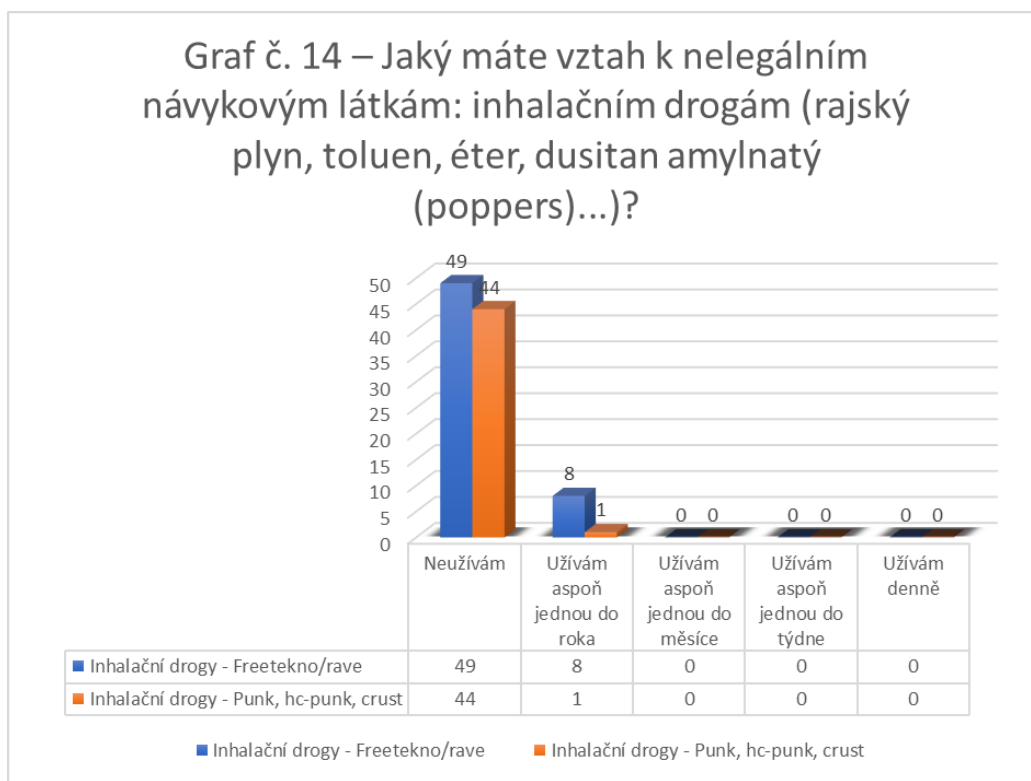

Na grafu č. 13 vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave (65 %, 37 respondentů) užívá extázi nebo MDMA aspoň jednou do roka, 25 % (14 respondentů) neužívá vůbec a 10 % (6 respondentů) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by extázi či MDMA užíval aspoň jednou týdně nebo denně. Většina členů subkultury punk, hc-punk a crust (73 %, 33 respondentů) neužívá ani extázi, ani MDMA v krystalické formě, 25 % (11 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka a 2 % (1 respondent) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by extázi či MDMA užíval aspoň jednou týdně nebo denně.

Otázka č. 15: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: inhalačním drogám (rajský plyn, toluen, éter, dusitan amylnatý (poppers)...)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

⁵⁹ Vlastní výzkum.

Graf č. 14: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: inhalačním drogám (rajský plyn, toluen, éter, dusitan amylnatý (poppers)...)?⁶⁰

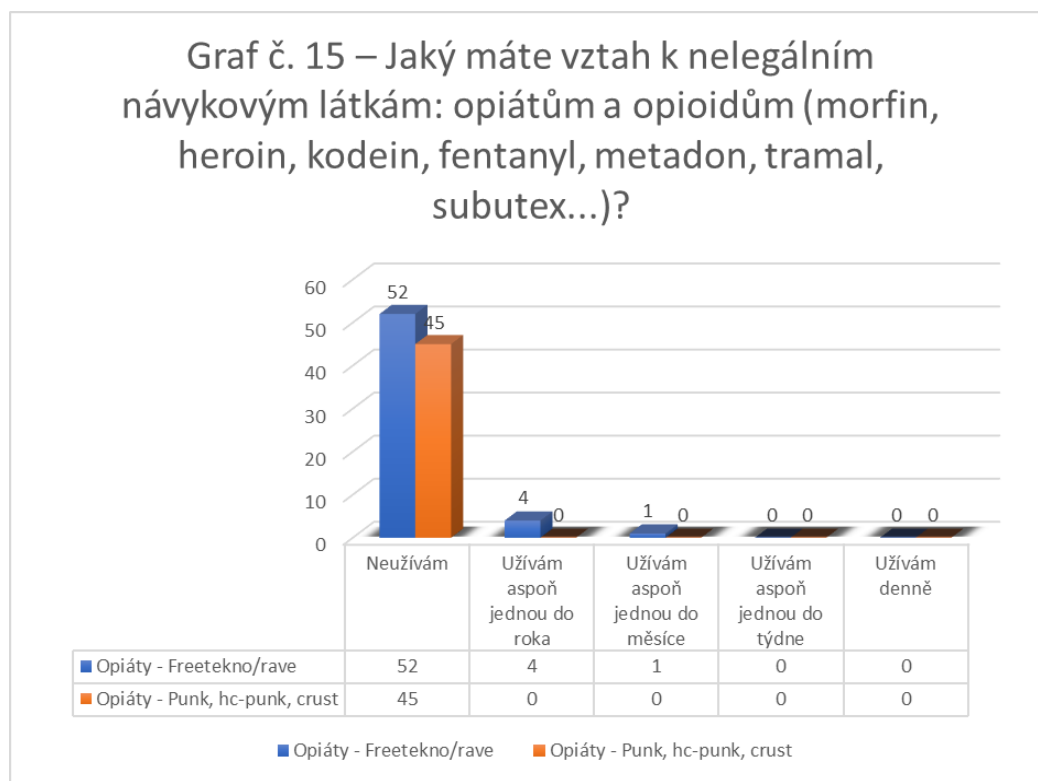

Na grafu č. 14 vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave (86 %, 49 respondentů) neužívá inhalační drogy vůbec a 14 % (8 respondentů) je užívá aspoň jednou do roka. Nikdo neuvedl, že by rajský plyn, toluen, éter či dusitan amylnatý užíval aspoň jednou do měsíce, do týdne nebo denně. Většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust (98 %, 44 respondentů) také neužívá žádné inhalační drogy a pouze 2 % (1 respondent) je užívá aspoň jednou do roka. Nikdo neuvedl, že by rajský plyn, toluen, éter či dusitan amylnatý užíval aspoň jednou do měsíce, do týdne nebo denně.

Otázka č. 16: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: opiátům a opioidům (morfin, heroin, kodein, fentanyl, metadon, tramal, subutex...)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám aspoň jednou do roka, Užívám aspoň jednou do měsíce, Užívám aspoň jednou do týdne, Užívám denně.

⁶⁰ Vlastní výzkum.

Graf č. 15: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: opiátům a opioidům (morfin, heroin, kodein, fentanyl, metadon, tramal, subutex...)?⁶¹

Na grafu č. 15 vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave (91 %, 52 respondentů) neužívá žádné opiáty ani opioidy, 7 % (4 respondenti) je užívá aspoň jednou do roka a 2 % (1 respondent) užívá aspoň jednou do měsíce. Nikdo neuvedl, že by heroin, kodein, tramal či jiné návykové látky z této skupiny užíval aspoň jednou do týdne nebo denně. Nikdo v subkultuře punk, hardcore-punk a crust neužívá žádné opiáty ani opioidy (100 %, 45 respondentů).

Doplňujícími otázkami byly otázky č. 17 a č. 20.

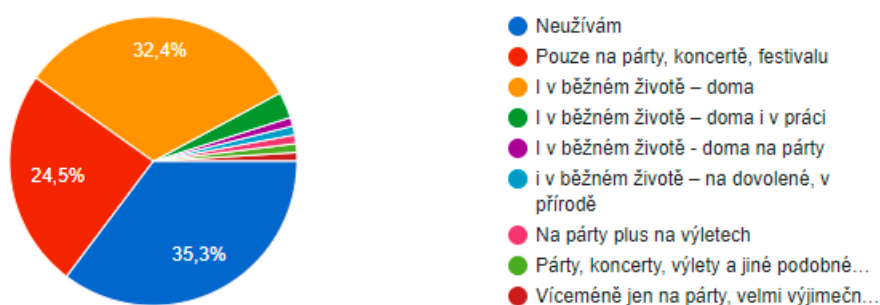
Otázka č. 17: Užíváte některou z NELEGÁLNÍCH návykových látek (tj. vyjma alkoholu a tabákových výrobků) i v běžném životě, nebo jen na párty, koncertě, festivalu...? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Pouze na párty, koncertě, festivalu, I v běžném životě – doma, I v běžném životě – doma i v práci, Jiné.

Otázka č. 20: Pokud užíváte pravidelně některou z návykových látek, co je Vaší motivací? Na výběr bylo více odpovědí: Neužívám, Podpořit a zlepšit

⁶¹ Vlastní výzkum.

sociální interakci, Zlepšit smyslovou zkušenost a rozkoš (chuťové vjemy, lepší sex...), Stimulovat uměleckou kreativitu a výkon, Zlepšit fyzický výkon, Uniknout nudě, všednosti života, Léčit nemoc, Změnit náladu, Prozkoumat své vlastní já, Součást image, Zařadit se mezi „členy“ hudební subkultury, Rebelovat, Jiné.

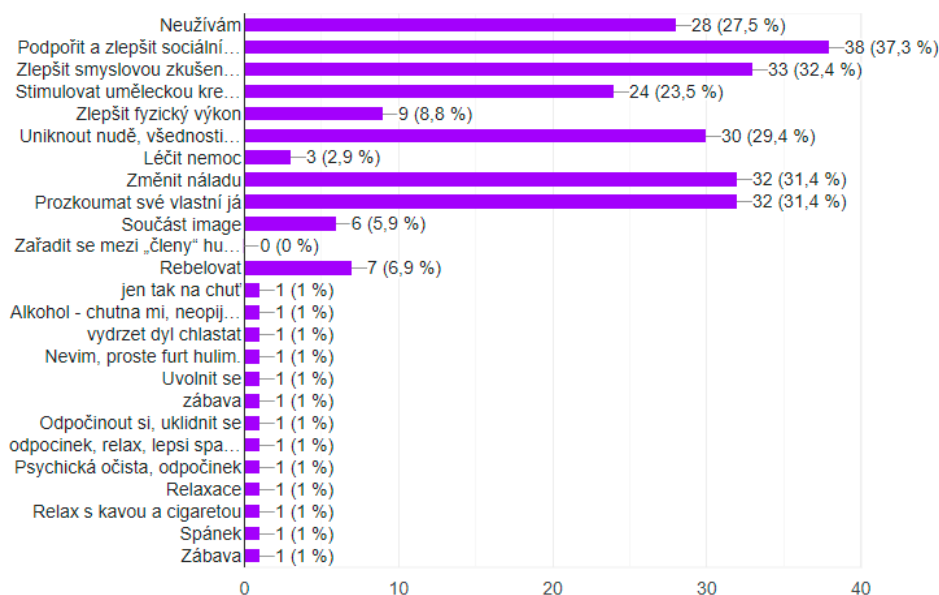
Graf č. 16: Užíváte některou z NELEGÁLNÍCH návykových látek (tj. vyjma alkoholu a tabákových výrobků) i v běžném životě nebo jen na párty, koncertě, festivalu...?⁶²

Na grafu č. 16 vidíme, že 35,3 % (36 respondentů) žádné ilegální návykové látky neužívá, 24,4 % (25 respondentů) je užívá pouze na párty, koncertě či festivalu, 32,4 % (33 respondentů) užívá drogy i v běžném životě, ale pouze doma, 2,9 % (3 respondenti) užívají drogy doma i v práci a 5 % (5 respondentů) uvedlo jinou odpověď.

⁶² Vlastní výzkum.

Graf č. 17: Pokud užíváte pravidelně některou z návykových látek, co je Vaší motivací?⁶³

Na grafu č. 17 je možné zhlédnout, jaká je motivace respondentů k užívání návykových látek. Nejčastěji lidé uváděli, že motivací je podpoření a zlepšení sociální interakce (37,3 %, 38 respondentů), na dalším místě je zlepšení smyslové zkušenosti a rozkoše, lepší chuťové vjemy či lepší sex (32,4 %, 33 respondentů), 31,4 % (32 respondentů) uvedlo, že jejich motivací je zlepšení nálady, a stejný počet lidí sdělil (31,4 %, 32 respondentů), že tak mohou lépe prozkoumat vlastní já. Na dalších místech se našly důvody jako uniknout nudě, všednosti (29,4 %, 30 respondentů), stimulovat uměleckou kreativitu (23,5 %, 24 respondentů), zlepšit fyzický výkon (8,8 %, 9 respondentů), rebelovat (6,9 %, 7 respondentů) a jako součást své image to uvedlo 5,9 % (6 respondentů). 27,5 % (28 respondentů) žádné návykové látky neužívá a 13 % (13 respondentů) uvedlo své vlastní důvody a motivaci.

K ověření jsem stanovila nulovou a alternativní hypotézy.

H₃₀: Předpokládám, že většina členů subkultury freetekno/rave neužívá nelegální návykové látky, zatímco většina členů subkultury punk, hc-punk a crust je užívá.

⁶³ Vlastní výzkum.

H3₁: Předpokládám, že většina členů subkultury freetekno/rave užívá nelegální návykové látky, zatímco většina členů subkultury punk, hc-punk a crust je neužívá.

H3₂: Předpokládám, že většina členů subkultury freetekno/rave i punk, hc-punk a crust užívá nelegální návykové látky.

H3₃: Předpokládám, že většina členů subkultury freetekno/rave i punk, hc-punk a crust neužívá nelegální návykové látky.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu, byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem. Takto jsem vyhodnotila oddělně každou skupinu návykových látek u obou subkultur. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H3 byla stanovena odchylka 5 %, to znamená, že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě zamítáme H3₀, H3₂, H3₃ a přijímáme H3₁ na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Většina členů subkultury freetekno/rave užívá nelegální návykové látky, zatímco většina členů subkultury punk, hc-punk a crust je neužívá.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

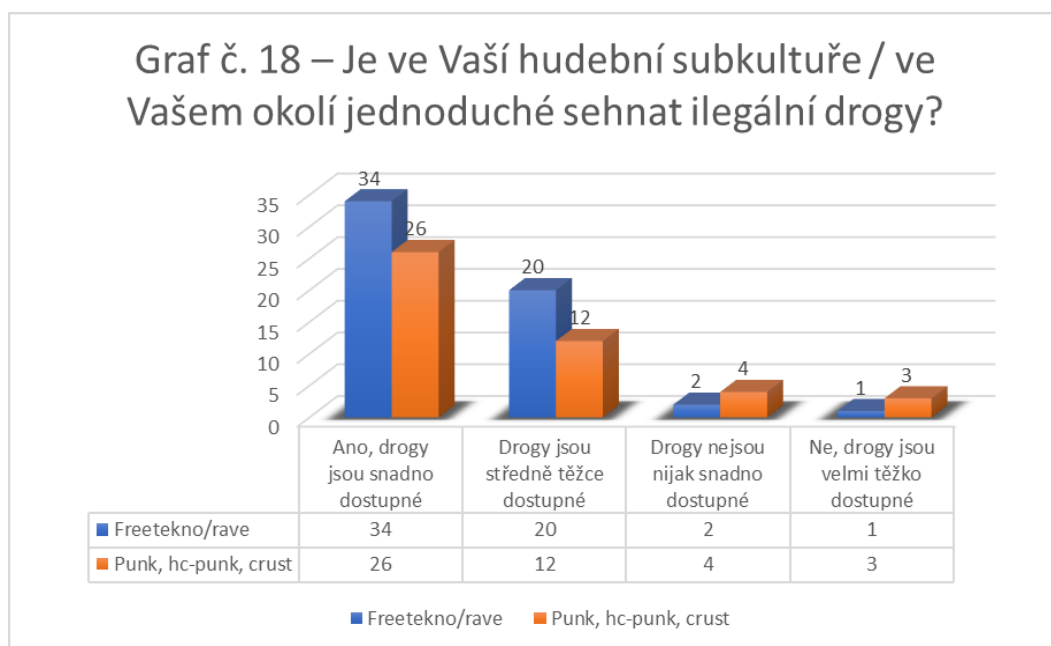
Hypotéza č. 4: Dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je vyšší než pro členy subkultury punk.

K hypotéze se vztahovala v dotazníku otázka č. 22: Je ve Vaší hudební subkultuře / ve Vašem okolí jednoduché sehnat ilegální drogy? Respondenti měli na výběr více možností: Ano, drogy jsou snadno dostupné, Drogy jsou středně těžce dostupné, Drogy nejsou nijak snadno dostupné, Ne, drogy jsou velmi těžko dostupné.

Doplňující otázkou byla otázka č. 27: Jaká si myslíte, že je nejtypičtější návyková látka pro Vaši hudební subkulturu? Na výběr byly odpovědi: Žádná, Cigarety a jiné tabákové výrobky, Elektronické cigarety, Alkohol, Cannaboidy –

marihuana, hašiš, Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, mezkalin, durman, Extáze, MDMA, Pervitin – šňupání, Pervitin – nitrožilně, Amfetamin (speed), Kokain, Crack, Opium, Heroin – šňupání, kouření, Heroin – nitrožilně, Ketamin, LSD, Inhalanty – toluen, rajský plyn, dusitan amylatý (poppers), Psychoaktivní aktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...), Jiné.

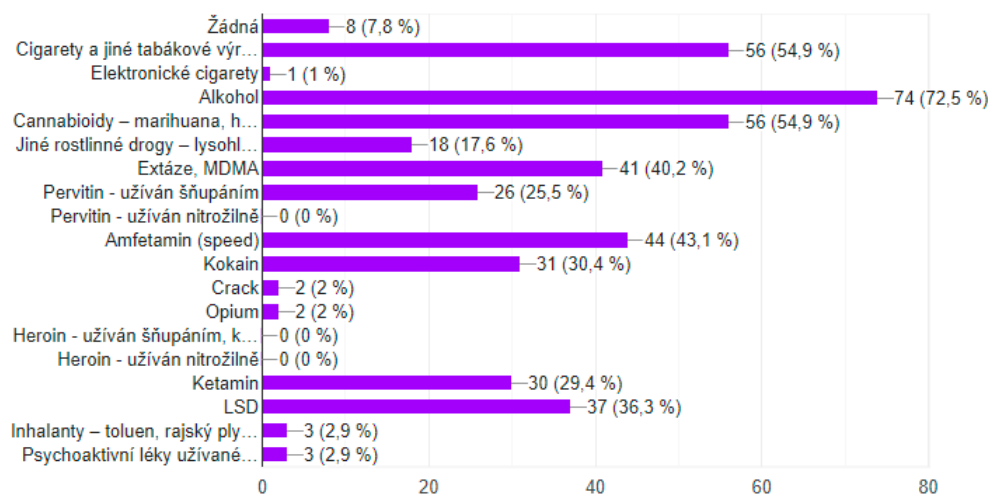
Graf č. 18: Je ve Vaší hudební subkultuře / ve Vašem okolí jednoduché sehnat ilegální drogy?⁶⁴

Na grafu č. 18 vidíme, že pro většinu členů subkultury freetekno/rave (60 %, 34 respondentů) jsou drogy snadno dostupné, a 35 % (20 respondentů) uvedlo, že drogy jsou středně těžce dostupné. Pouze 3 % (2 respondenti) si myslí, že v jejich hudební subkultuře drogy nejsou nijak snadno dostupné, a 2 % (1 respondent) uvedlo, že drogy jsou velmi těžko dostupné. Pro většinu členů subkultury punk, hardcore-punk a crust (58 %, 26 respondentů) jsou drogy taky snadno dostupné, a 27 % (12 respondentů) uvedlo, že drogy jsou středně těžce dostupné. 9 % (4 respondenti) si myslí, že v jejich hudební subkultuře drogy nejsou nijak snadno dostupné, a 6 % (3 respondenti) uvedlo, že drogy jsou velmi těžko dostupné.

⁶⁴ Vlastní výzkum.

Graf č. 19: Jaká si myslíte, že je nejtýpější návyková látka pro Vaši hudební subkulturu?⁶⁵

Dle grafu č. 19 je v subkulturách nejtýpější užívanou návykovou látkou jednoznačně alkohol (72,5 %, 74 respondentů), dále pak cigarety a jiné tabákové výrobky (54,9 %, 56 respondentů) a cannabiody (54,9 %, 56 respondentů). Další místa obsadil amfetamin (43,1 %, 44 respondentů), extáze a MDMA (40,2 %, 41 respondentů), LSD (36,3 %, 37 respondentů), kokain (30,4 %, 31 respondentů), ketamin (29,4 %, 30 respondentů) a pervitin užívaný šňupáním (25,5 %, 26 respondentů).

K ověření jsem stanovila nulovou a alternativní hypotézy.

H₀: Předpokládám, že dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je nižší než pro členy subkultury punk, hc-punk a crust.

H₁: Předpokládám, že dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je vyšší než pro členy subkultury punk, hc-punk a crust.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem. Takto jsem vyhodnotila oddělně každou skupinu návykových látek u obou subkultur. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H₄ byla stanovena odchylka 5 %, to znamená,

⁶⁵ Vlastní výzkum.

že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě zamítáme H_{40} , a přijímáme H_{41} na hladině významnosti 0,05.

Závěr: Dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je vyšší než pro členy subkultury punk, hc-punk a crust.

Výsledky potvrzují platnost hypotézy.

Hypotéza č. 5: Členství v hudební subkultuře nemá vliv na užívání návykových látek.

K hypotéze se vztahovala v dotazníku otázka č. 18.

Otázka č. 18: Myslíte si, že hudební subkultura má nebo měla vliv na Váš vztah k návykovým látkám/drogám? Respondenti si mohli vybrat z následujících odpovědí: Ne, vůbec neměla a nemá vliv, Spíše neměla a nemá vliv, Spíše měla a má vliv, Ano, má nebo měla zásadní vliv.

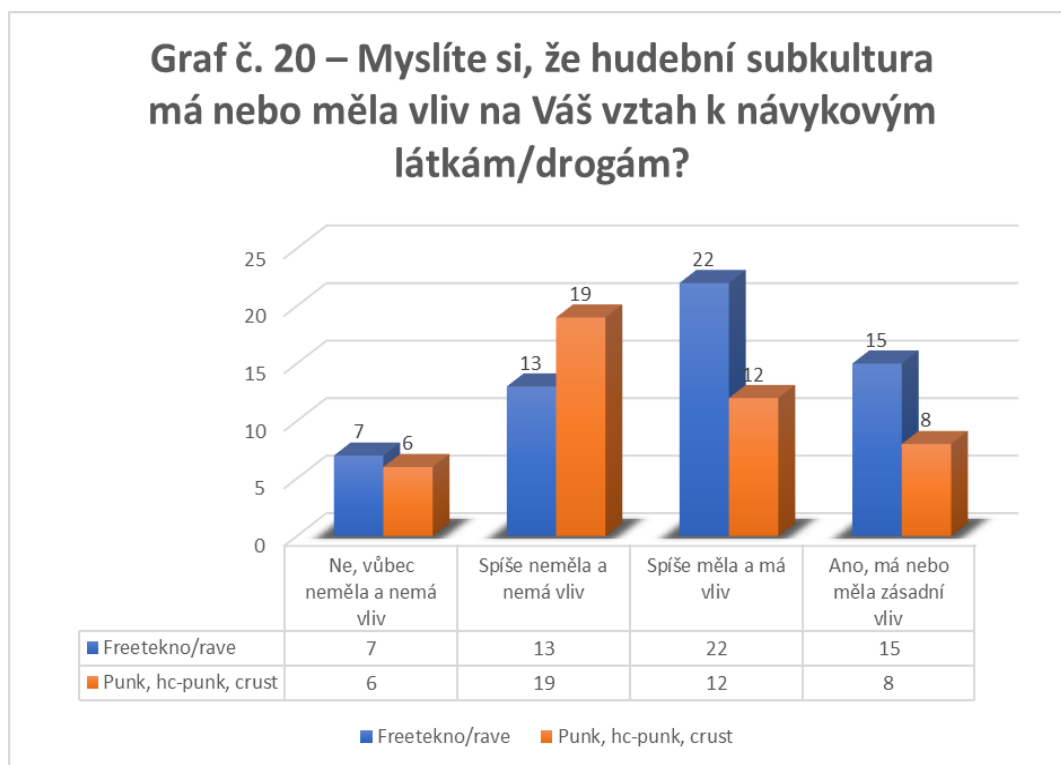
Doplňující byly otázky č. 19, č. 21 a č. 26.

Otázka č. 19: Jak Vaše hudební subkultura ovlivnila Váš vztah k návykovým látkám/drogám? Na výběr byly odpovědi: Neovlivnila, Začal/a jsem užívat, Přestal/a jsem užívat, Užívám více, Užívám méně.

Otázka č. 21: Myslíte, že k „členství“ ve Vaší hudební subkultuře je nezbytně nutné užívat jakoukoliv návykovou látku? Možnosti byly: Ano, Ne, Nevím.

Otázka č. 26: Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neužívám, Užívám, ale neovlivňuje, Užívám a díky NL funguji lépe (plním povinnosti rychleji, jsem kreativnější...), Občas kvůli užívání NL neplním své povinnosti (práce, škola...), Často kvůli užívání NL neplním své povinnosti (práce, škola...), Občas kvůli užívání NL neplním své povinnosti a ruším i svoje soukromé plány, na které jsem se těšil/a, Často kvůli užívání NL neplním své povinnosti a ruším i svoje soukromé plány, na které jsem se těšil/a, Jiné.

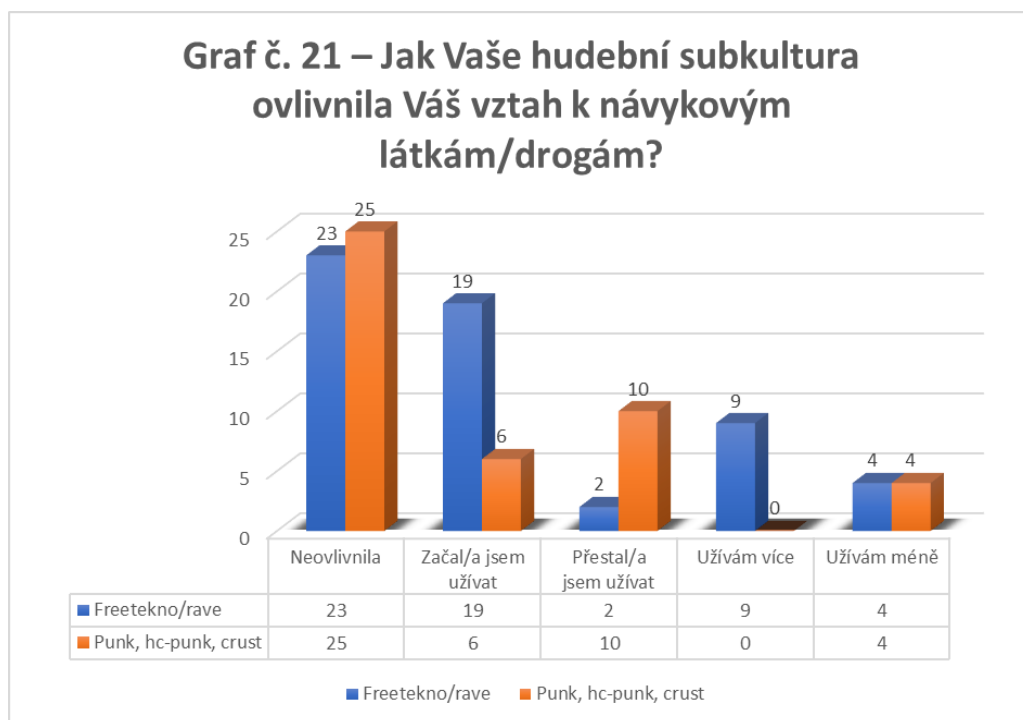
*Graf č. 20: Myslíte si, že hudební subkultura má nebo měla vliv na Váš vztah k návykovým látkám/drogám?*⁶⁶

Na grafu č. 20 vidíme, že v případě subkultury freetekno/rave si 39 % (22 respondentů) myslí, že hudební subkultura spíše měla a má vliv na jejich vztah k návykovým látkám, 26 % (15 respondentů) si dokonce myslí, že subkultura měla zásadní vliv na tento vztah. 23 % (13 respondentů) si myslí, že subkultura spíše neměla a nemá vliv, a pouze 12 % (7 respondentů) je názoru, že subkultura vůbec neměla a nemá vliv na jejich vztah k drogám. V případě subkultury punk, hardcore-punk a crust si 42 % (19 respondentů) myslí, že hudební subkultura spíše neměla a nemá vliv na jejich vztah k návykovým látkám, 27 % (12 respondentů) si myslí, že subkultura spíše měla a má vliv na tento vztah. 18 % (8 respondentů) si myslí, že subkultura má nebo měla zásadní vliv, a 13 % (6 respondentů) je názoru, že subkultura vůbec neměla a nemá vliv na jejich vztah k návykovým látkám a drogám.

⁶⁶ Vlastní výzkum.

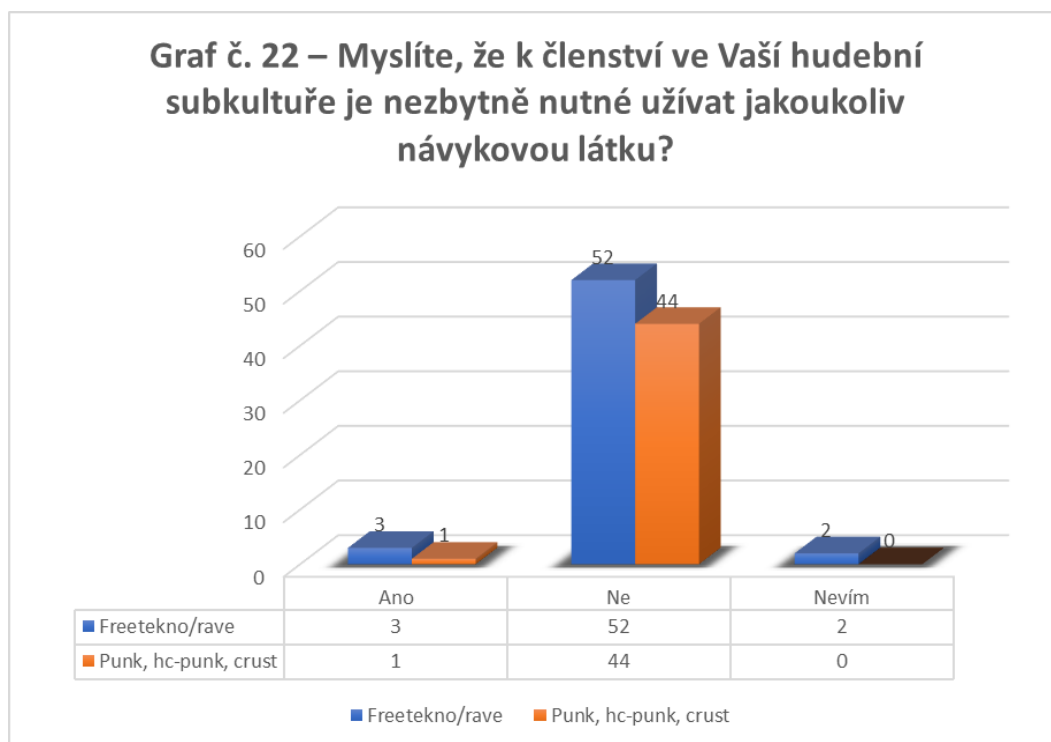
Graf č. 21: Jak Vaše hudební subkultura ovlivnila Váš vztah k návykovým látkám/drogám?⁶⁷

Na grafu č. 21 vidíme, že v případě subkultury freetekno/rave 40 % (23 respondentů) členů uvedlo, že subkultura neovlivnila jejich vztah návykovým látkám, 33 % (19 respondentů) začalo návykové látky užívat, 16 % (9 respondentů) užívá více, 7 % (4 respondenti) užívá méně a 4 % (2 respondenti) přestalo návykové látky užívat. V případě subkultury punk, hc-punk a crust 56 % (25 respondentů) členů uvedlo, že subkultura neovlivnila jejich vztah návykovým látkám, 22 % (10 respondentů) přestalo návykové látky užívat, 13 % (6 respondentů) začalo užívat, 9 % (4 respondenti) užívá méně a nikdo (0 % 0 respondentů) neužívá návykové látky více.

⁶⁷ Vlastní výzkum.

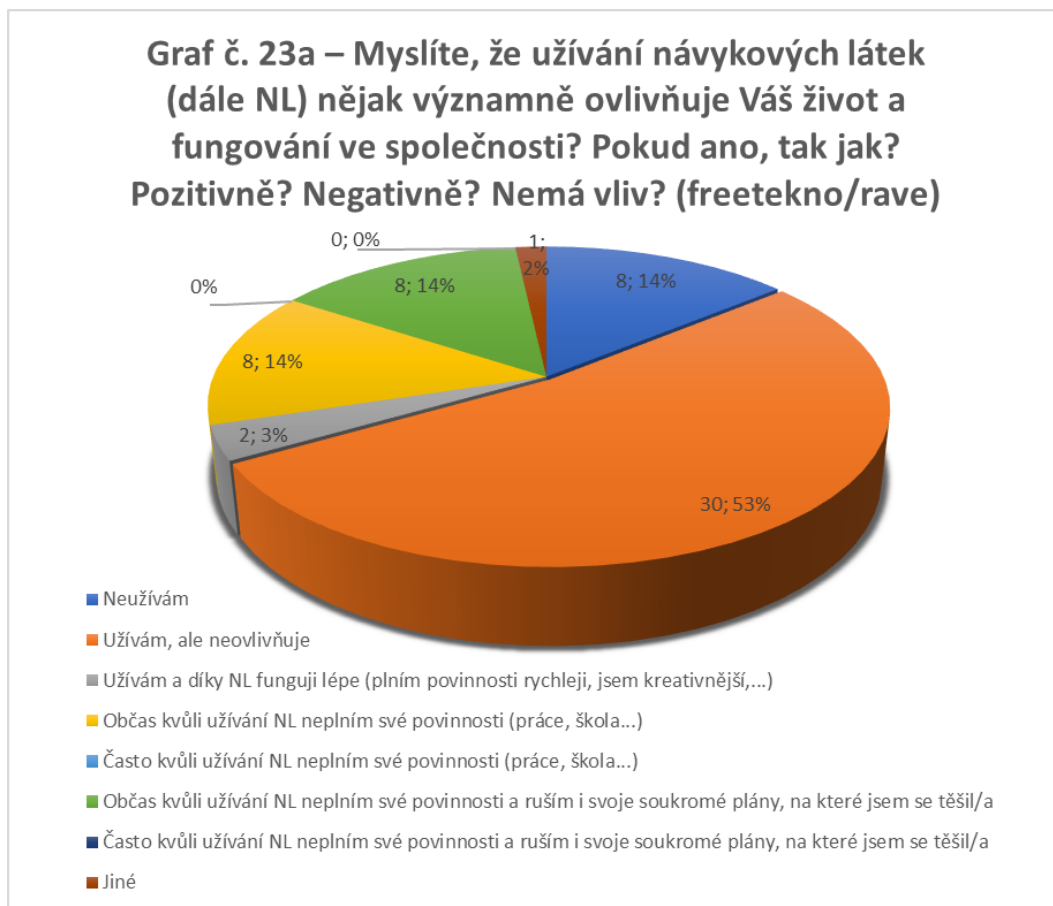
*Graf č. 22: Myslíte, že k členství ve Vaší hudební subkultuře je nezbytně nutné užívat jakoukoliv návykovou látku?*⁶⁸

Na grafu č. 22 vidíme, že drtivá většina členů subkultury freetekno/rave je přesvědčena, že pro „členství“ v dané subkultuře není nutné užívat jakoukoliv návykovou látku (91 %, 52 respondentů), pouze 5 % (3 respondenti) si myslí, že to nutné je, a 4 % (2 respondenti) nevědí. Stejně tak většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust si nemyslí, že pro „členství“ v jejich subkultuře je nutné užívat jakoukoliv návykovou látku (98 %, 44 respondentů), pouze 2 % (1 respondent) si myslí, že to nutné je.

⁶⁸ Vlastní výzkum.

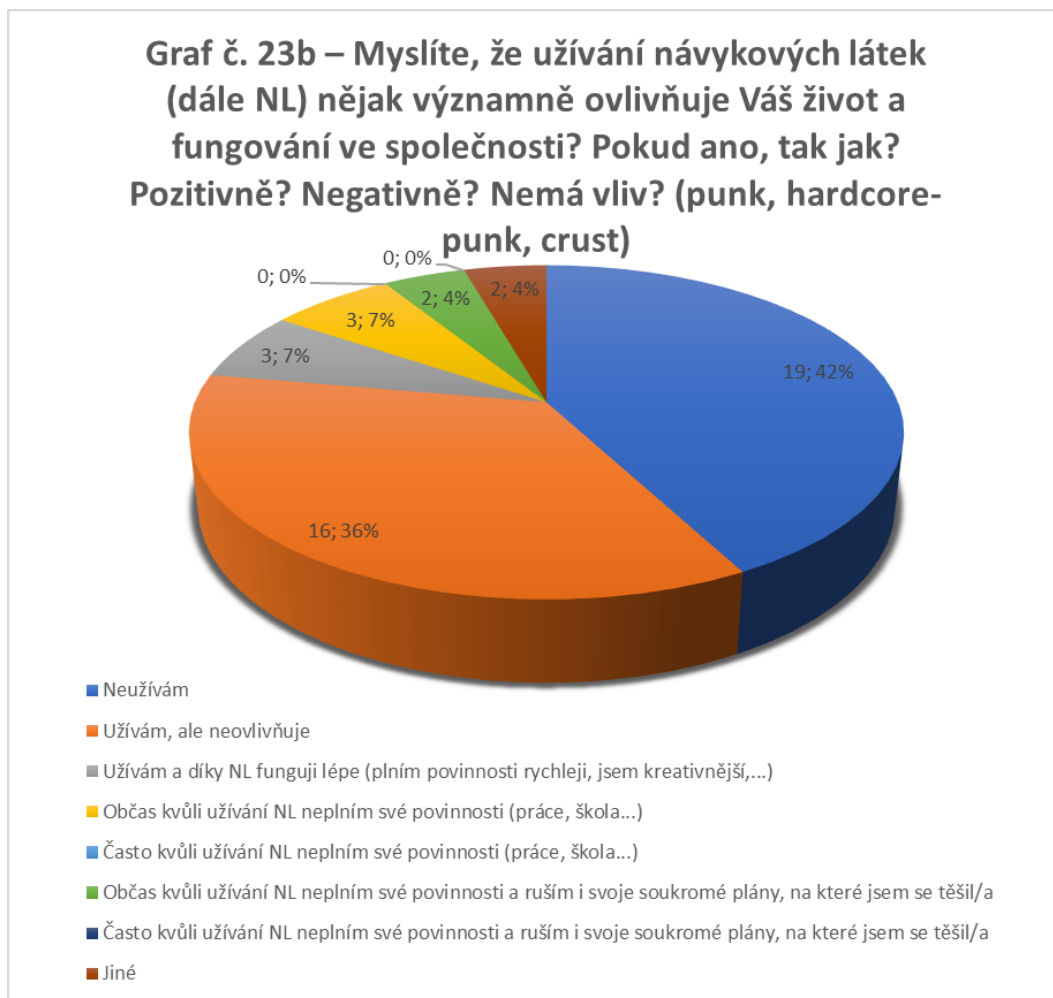
Graf č. 23: Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv? (freetekno/rave)⁶⁹

Na grafu č. 23a vidíme, že většina členů subkultury freetekno/rave užívá nějaké návykové látky, ale neovlivňuje to jejich život ani fungování ve společnosti 53 % (30 respondentů). 14 % (8 respondentů) návykové látky neužívá, stejný počet (14 %, 8 respondentů) návykové látky užívá a občas kvůli tomu neplní svoje povinnosti, jako je práce nebo škola. Taktéž 14 % (8 respondentů) NL užívá a občas kvůli tomu neplní svoje povinnosti a také ruší svoje soukromé plány, na které se těšilo. 3 % (2 respondenti) naopak uvedli, že díky užívání NL fungují lépe, plní své povinnosti rychleji nebo jsou kreativnější. Nikdo neuvedl, že by kvůli užívání NL často neplnil své povinnosti nebo rušil soukromé plány, na které se těšil.

⁶⁹ Vlastní výzkum.

Graf č. 24: Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv? (punk, hardcore-punk, crust)⁷⁰

Na grafu č. 23b vidíme, že většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust buď návykové látky vůbec neužívá (42 %, 19 respondentů), nebo nějaké NL užívá, ale neovlivňuje to jejich život ani fungování ve společnosti (36 %, 16 respondentů). 7 % (3 respondenti) návykové látky užívá, ale funguje díky nim lépe, stejný počet (7 %, 3 respondenti) občas kvůli NL neplní svoje povinnosti. 4 % (2 respondenti) občas kvůli užívání NL neplní své povinnosti a ruší i soukromé plány, na které se těšili a 4 % (2 respondenti) uvedli zcela jinou odpověď.

K ověření jsem stanovila nulovou a alternativní hypotézu.

⁷⁰ Vlastní výzkum.

H5₀: Předpokládám, že členství v hudební subkultuře nemá vliv na užívání návykových látek.

H5₁: Předpokládám, že členství v hudební subkultuře má vliv na užívání návykových látek.

H5₂: Předpokládám, že členství v hudební subkultuře punk, hc-punk a crust nemá vliv na užívání návykových látek, zatímco členství v subkultuře freetekno/rave má vliv na vztah k návykovým látkám.

H5₃: Předpokládám, že členství v hudební subkultuře punk, hc-punk a crust má vliv na užívání návykových látek, zatímco členství v subkultuře freetekno/rave nemá vliv na vztah k návykovým látkám.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem pro obě skupiny zvlášť. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H5 byla stanovena odchylka 5 %, to znamená, že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě zamítáme H5₀, H5₁, H5₃ přijímáme H5₂.

Závěr: Členství v hudební subkultuře punk, hardcore-punk a crust nemá vliv na užívání návykových látek, zatímco členství v subkultuře freetekno/rave má vliv na vztah k návykovým látkám.

Výsledky nepotvrzují platnost hypotézy.

Hypotéza č. 6: V současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur užívají návykové látky více.

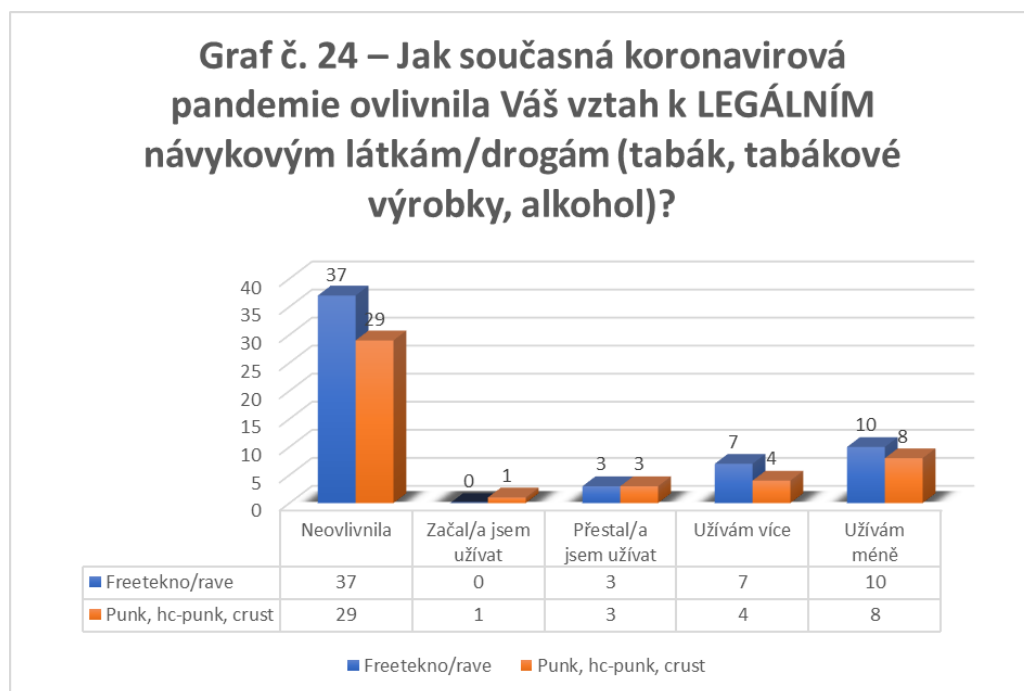
K hypotéze se vztahovaly v dotazníku otázky č. 23, č. 24.

Otázka č. 23: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k LEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (tabák, tabákové výrobky, alkohol)? Možnosti odpovědí byly: Neovlivnila, Začal/a jsem užívat, Přestal/a jsem užívat, Užívám více, Užívám méně.

Otázka č. 24: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k NELEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (vše ostatní kromě tabáku, tabákových výrobků a alkoholu)? Respondenti měli na výběr odpovědi: Neovlivnila, Začal/a jsem užívat, Přestal/a jsem užívat, Užívám více, Užívám méně.

Doplňující je otázka č. 25: Pokud kvůli současné situaci kolem koronavirové pandemie užíváte více některou z návykových látek, která látka to je? Zde bylo možné vybrat vícero odpovědí: Neužívám, Cigarety a jiné tabákové výrobky, Elektronické cigarety, Alkohol, Cannabioidy – marihuana, hašiš, Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, mezkalin, durman, Extáze, MDMA, Pervitin – šňupání, Pervitin – nitrožilně, Amfetamin (speed), Kokain, Crack, Opium, Heroin – šňupání, kouření, Heroin – nitrožilně, Ketamin, LSD, Inhalanty – toluen, rajský plyn, dusitan amylnatý (poppers), Psychoaktivní aktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...), Jiné.

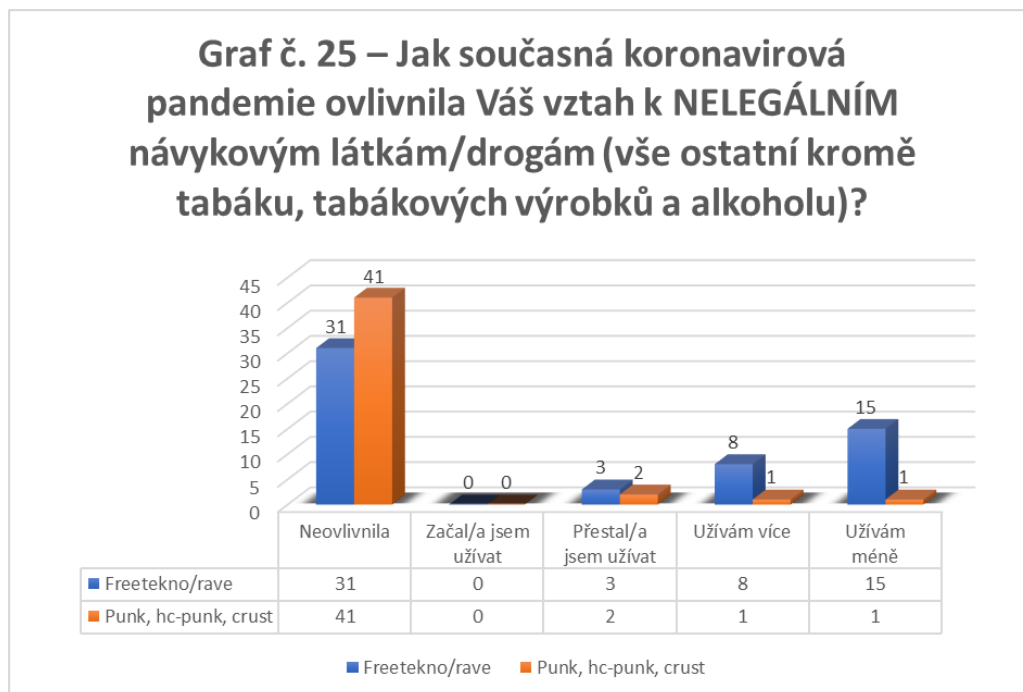
Graf č. 25: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k LEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (tabák, tabákové výrobky, alkohol)?⁷¹

Na grafu č. 24 vidíme, že současná pandemie onemocnění covid-19 u členů subkultury freetekno/rave spíše neovlivnila jejich vztah k legálním návykovým látkám (65 %, 37 respondentů), 18 % (10 respondentů) uvedlo, že užívá legální návykové látky méně, 12 % (7 respondentů) uvedlo, že užívá více, 5 % (3 respondenti) uvedlo, že dokonce přestali legální návykové látky užívat. Nikdo neuvedl, že by s alkoholem nebo tabákem začal. V subkultuře punk, hardcore-punk a crust většina uvedla, že koronavirová pandemie neovlivnila jejich vztah k návykovým látkám (64 %, 29 respondentů), 18 % (8 respondentů) užívá méně, 7 % (3 respondenti) dokonce přestali jakékoliv legální návykové látky užívat, ale 9 % (4 respondenti) uvedlo, že užívají více, a 2 % (1 respondent) dokonce přiznaly, že s alkoholem nebo tabákem začaly.

⁷¹ Vlastní výzkum.

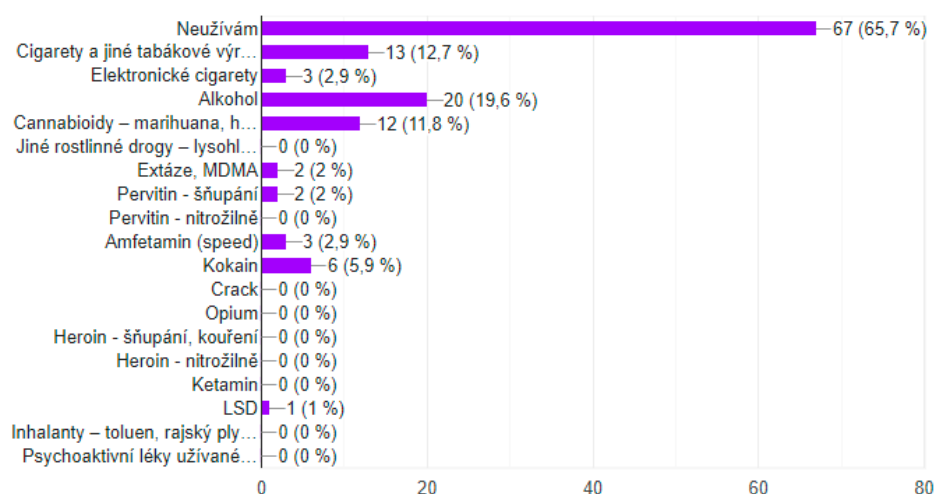
Graf č. 26: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k NELEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (vše ostatní kromě tabáku, tabákových výrobků a alkoholu)?⁷²

Na grafu č. 25 vidíme, že současná pandemie onemocnění covid-19 u členů subkultury freetekno/rave spíše neovlivnila jejich vztah k nelegálním návykovým látkám (55 %, 31 respondentů), 26 % (15 respondentů) uvedlo, že užívá legální návykové látky méně, 14 % (8 respondentů) uvedlo, že užívá více, 5 % (3 respondenti) uvedlo, že dokonce přestali nelegální návykové látky užívat. Nikdo neuvedl, že by s nelegálními návykovými látkami začal. Současná pandemie onemocnění covid-19 u členů subkultury punk, hardcore-punk a crust také spíše neovlivnila jejich vztah k nelegálním návykovým látkám (91 %, 41 respondentů), 2 % (1 respondent) uvedlo, že užívá legální návykové látky méně, 2 % (1 respondent) uvedla, že užívá více, 5 % (2 respondenti) uvedlo, že dokonce přestali nelegální návykové látky užívat. Nikdo neuvedl, že by s nelegálními návykovými látkami začal.

⁷² Vlastní výzkum.

Graf č. 27: Pokud kvůli současné situaci kolem koronavirové pandemie užíváte více některou z návykových látek, která látka to je?⁷³

Na grafu č. 26 vidíme, že většina osob (65,7 %, 67 respondentů) v době pandemie neužívá více žádnou z návykových látek, 19,6 % (20 respondentů) více pije alkohol, 12,7 % (13 respondentů) více kouří cigarety a jiné tabákové výrobky, 2,9 % (3 respondenti) kouří více elektronické cigarety, 11,8 % (12 respondentů) více kouří marihuanu a hashiš, 5,9 % (6 respondentů) více užívá kokain, 2 % (2 respondenti) více užívají extázi a MDMA, 2 % (2 respondenti) více užívají pervitin šňupáním a 1 % (1 respondent) více užívá LSD.

K ověření jsem stanovila nulovou a alternativní hypotézu.

H₀: Předpokládám, že v současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur užívají návykové látky více.

H₁: Předpokládám, že v současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur neužívají návykové látky více.

Vyhodnocení probíhalo tak, že každá odpověď, svědčící pro hypotézu byla ohodnocena jedním kladným bodem a každá odpověď, svědčící proti hypotéze, byla ohodnocena jedním záporným bodem. Takto jsem vyhodnotila oddělně každou skupinu návykových látek u obou subkultur. Součet všech bodů ze všech otázek svědčící pro hypotézu byl porovnán se součtem všech bodů svědčící proti hypotéze. Pro zamítnutí hypotézy H₀ byla stanovena odchylka 5 %, to znamená,

⁷³ Vlastní výzkum.

že pokud se hodnota bodů svědčící pro hypotézu nalézala v rozmezí 45 – 100 %, hypotéza byla potvrzena. Pokud se hodnota nalézala v rozmezí 0 – 44,99 %, hypotéza byla vyvrácena.

V tomto případě zamítáme H_{61} a přijímáme H_{60} na hladině významnosti 0,05.

Závěr: V současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur neužívají návykové látky více.

Výsledky nepotvrzují platnost hypotézy.

2.7 Diskuse

Ve své práci jsem chtěla přiblížit čtenáři problematiku vybraných hudebních subkultur a zmapovat situaci okolo postoje a motivace členů k užívání návykových látek. Nechtěla jsem se zaměřovat na možné nežádoucí účinky a důsledky užívání, jelikož ty jsou všem poměrně dobře známy. Mé závěry by se daly srovnat s výsledky celopopulační studie užívání návykových látek.⁷⁴ V tomto případě by byla prevalence užívání nelegálních návykových látek u členů freetekno/rave subkultury ve srovnání s celou populací vyšší, u členů subkultury punk, hardcore-punk a crust srovnatelná nebo někdy dokonce nižší. Zaměřím-li se na kritické zhodnocení výzkumu, můj vzorek je poměrně malý na to, aby se z něj daly vyvozovat nějaké směřodonné závěry. Jsem si také vědoma, že jsem svůj vzorek respondentů nesrovnávala se statistikami Českého statistického úřadu abych potvrdila jeho reprezentativnost. Udělala jsem to ale záměrně, neboť bylo předem jasné, že členové hudebních subkultur jsou specifickou skupinou a jejich věkové či jiné rozložení se neshoduje s průměrem obyvatel České republiky. Bohužel neexistují takto specifické statistiky, se kterými bych svůj vzorek respondentů mohla porovnat, proto jsem se pouze zaměřila na porovnání mnou vybraných skupin mezi sebou. Dalším kritickým bodem mého výzkumu byl výběr respondentů, na který jsem kvůli epidemiologické situaci neměla žádný vliv.

⁷⁴ BĚLÁČKOVÁ, Vendula, NECHANSKÁ, Blanka, CHOMYNOVÁ, Pavla a HORÁKOVÁ Michaela. *Celopopulační studie užívání návykových látek a postoje k němu v České republice v roce 2008*. Praha: Úřad vlády ČR, 2012.

Nevím, ke komu tak dotazník doputoval, a nemohu s jistotou říci, zda nedošlo ke zkreslení dat již při jejich sběru. Pokud jde o využití výsledků mé práce v praxi, vzhledem k tomu, že jsem se zabývala i motivací k užívání návykových látek u dospělých jedinců, by se výsledky mohly uplatnit při vytváření programů sekundární prevence závislostí nebo aspoň vyvolat podnětnou diskusi.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit ucelený přehled o vybraných hudebních subkulturách a pomocí empirického šetření zjistit, jaký mají vliv na smýšlení o návykových látkách. Byla použita pouze jedna výzkumná metoda a tou byl dotazník. Chtěla jsem poznat preference členů dané hudební subkultury ve vztahu k drogám, ale i legálním návykovým látkám a motivaci pro jejich užívání. Subkultury jsou stále v povědomí veřejnosti vnímány poměrně negativně. Může to být otázkou generačních rozdílů, otázkou různých předsudků a stereotypů či mediální informovanosti veřejnosti, kdy média konfrontují členy dané subkultury s veřejností pouze v případě, kdy dochází u členů dané subkultury k přestupkům či trestným činům, případně deviantnímu chování vůči mainstreamové společnosti. Zároveň jsem ve své práci chtěla trochu detabuizovat otázku užívání drog, obzvlášť když legalita a ilegalita některých drog je čistě sociálním konstruktem a za několik let může být vše jinak, a také proto, že legální návykové látky mohou napáchat v celopopulačním měřítku stejné škody jako látky ilegální, ne-li větší. V rámci vytyčených cílů vyvozují z praktické části práce následující závěry: Většina členů obou vybraných hudebních subkultur užila někdy v životě některou z návykových látek. Také většina členů subkultury freetekno/rave pije alkohol a kouří, přičemž většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust pije alkohol, ale nekouří. Většina členů subkultury freetekno/rave užívá některou z nelegálních návykových látek, zatímco většina členů subkultury punk, hardcore-punk a crust ilegální návykové látky neužívá. Dostupnost nelegálních látek pro členy subkultury freetekno/rave je vyšší než pro členy subkultury punk, hardcore-punk a crust. Členství v hudební subkultuře pro členy subkultury punk, hardcore-punk a crust nemělo a nemá vliv na užívání návykových látek a pro členy subkultury freetekno/rave spíše mělo nebo má vliv. V současné pandemii covid-19 členové obou vybraných hudebních subkultur neužívají návykové látky více než v době před pandemií. Doporučuje závěry výzkumu prověřit na větším vzorku respondentů. Zároveň považují tematiku užívání návykových látek za stále aktuální, vyžadující další vědecké analýzy znalců různých oborů.

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá členy vybraných hudebních subkultur a jejich vztahem k užívání legálních a ilegálních návykových látek. Charakterizuje členy dané subkultury a popisuje prostor, ve kterém se daná hudební subkultura pohybuje, včetně obecného přístupu k návykovým látkám uvnitř subkultury. Specifikuje skupiny návykových látek dle účinku a věnuje se motivaci lidí k jejich užívání. Výzkum se zaměřuje na vztah členů vybraných subkultur k návykovým látkám, na to, jak moc souvisí členství v dané subkultuře s pohledem na toto téma, ale také například na to, jak pandemie covid-19 ovlivnila užívání návykových látek. Výzkum byl prováděn pomocí dotazníkového šetření.

Klíčová slova: hudební subkultury, hardcore-punk, freetekno, rave, návykové látky, alkohol, tabák, drogy, covid-19

Summary

The bachelor thesis deals with members of selected musical subcultures and their relationship to the use of legal and illegal addictive substances. It characterizes the members of a given subculture, describes the space within the musical subculture appears, including a general approach to addictive substances inside the subcultures. It specifies groups of addictive substances according to their effect and deals with the motivation of people why to use them. The research focuses on the relationship of members of selected subcultures to addictive substances, how much the membership in a given subculture is related to the view on this topic, but also, for example, how the covid-19 pandemic affected the substance use. The research was carried out using a questionnaire survey.

Key words: musical subcultures, hardcore-punk, freetekno, rave, addictive substances, alcohol, tobacco, drugs, covid-19

Seznam použité literatury

APPLOVÁ, Soňa. *Subkultury mládeže*. Diplomová práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009. Vedoucí: Mgr. Karel Gamba.

BALACLAVA. První den roku nula. Video. *Youtube.com* [online]. ©2010, 2010–09–14 [cit. 2021–06–05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MZ7OwUazlzo>.

BĚLÁČKOVÁ, Vendula, NECHANSKÁ, Blanka, CHOMYNOVÁ, Pavla a HORÁKOVÁ Michaela. *Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008*. Praha: Úřad vlády ČR, 2012 [cit. 2021–05–29]. ISBN 978–80–7440–052–0. Dostupné také z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1663/359/Celopopulacni_studie_uzivani_navykovych_latek_v02.pdf.

BIGELOW, Barbara C., EDGAR, Kathleen J., eds. *The UXL Encyclopedia of Drugs & Addictive Substances*. US:Thomson-Gale, 2006. ISBN 1–4144–0444–1.

BRAKE, Mike. *The Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures*. London: Routledge & K. Paul, 1980. ISBN 0–203–40894–2.

BROKLOVÁ, Lada. *Téma alkoholu v české punkové subkultuře*. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Psychiatrická klinika 1. LF a VFN, 2011. Vedoucí: doc. PhDr. Matúš Šucha, Ph.D.

Bufotenin. In: *Wikipedie:otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, strana naposledy edit. 2021–01–24 [cit. 2021–05–29]. Česká verze. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bufotenin>.

CSÉMY, Ladislav, DVOŘÁKOVÁ, Zuzana, FIALOVÁ, Alena, KODL, Miloslav a SKÝVOVÁ, Miroslava. *Užívání tabáku a alkoholu v České republice 2018* [online]. Praha: Státní zdravotní ústav, 2019 [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/szu/aktual/uzivani_tabaku_alkoholu_cr_2018.pdf.

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009-01-08. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

DYMÁK, Lukáš. *Vybrané subkultury mládeže na Královéhradecku a jejich vztah k drogám*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. Vedoucí: Mgr. et Mgr. Petra Kalibová.

Emko. *Drogy* [online]. ©2021 [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://drogy.ful.cz/drogy/emko/>.

GATTACA. Smrt jako jediný účel života. Video. *Youtube.com* [online]. ©2012, 2012-04-30 [cit. 2021-06-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=268C0Eo9Ei0>.

GOODNOUGH, Abby. Drug Overdose Deaths Have Surged During the Pandemic, C.D.C. Says. *The New York Times* [online]. 2021 [cit. 2021-05-07]. ISSN 1553-8095. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2021/04/14/health/overdose-deaths-fentanyl-opioids-coronaviurs-pandemic.html?searchResultPosition=1&fbclid=IwAR19Vt2J_sAqm_dWZXYCd fVTy5gUTJx2sLNPUnnYCtSnC11T1lQohj883I8.

GRASSMAN, Perry. Punk. In: PENDERGAST, Sara and PENDERGAST Tom, eds. *St. James Encyclopedia of Popular Culture*. Michigan: St. James Press, 2013. ISBN 978-1558624054.

HDF HLAVA DERA VA FOTO. Café Na půl cesty. Fotografie. *Facebook* [online]. ©2020. 2020-01-06 [cit. 2021-05-17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/cafenapulcesty/photos/a.384547153819/10157698220433820>.

HELTON, Jesse J., STAUDENMEIER, William J., Jr. Re-Imagining Being „Straight“ in Straight Edge. *Contemporary Drug Problems*. 2002, **29**(2), p. 445–473. ISSN 0091-4509.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie 1: Klinická farmakologie návykových látek*. Praha: Grada, 2015. ISBN: 978-80-247-4331-8.

KOLÁŘOVÁ, Marta. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Slon, 2012. ISBN 978-80-7419-060-5.

KRÁLÍKOVÁ, Eva a KOZÁK, Jiří. *Jak přestat kouřit*. 2. vyd. Praha: Maxdorf, 2003. ISBN 80-85912-68-6.

KUMOVÁ, Petra. DO IT ~~YOURSELF~~ TOGETHER: Ideologie a aktivismus české hc/punkové scény. In: CHARVÁT, Jan, KUŘÍK, Bob a kol. *Mikrofon je naše bomba: Politika a hudební subkultury mládeže*. Praha: Togga, 2018, s. 111–161. ISBN 978-80-7476-137-9.

KUMOVÁ, Petra. *Malé kousky svobody: Individualizace a komodifikace v hardcore-punk subkultuře*. Diplomová práce. Praha, 2014. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní ekologie. Vedoucí: Mgr. et Mgr. Arnošt Novák.

LEJČKO, Jan. Přehled opioidních analgetik. *Praktické lékařství* [online]. 2009, 5(4), 172 – 175. ISSN 1803–5329. Dostupné z: <http://www.praktickelekarenstvi.cz/pdfs/lek/2009/04/05.pdf>.

MILLER, Richard Lawrence. *The encyclopedia of addictive drugs*. Westport: ABC-Clio, 2002. ISBN 0–313–31807–7.

NĚMCOVÁ, Kateřina. *Životní styl členů subkultury freetekno*. Diplomová práce. Hradec Králové, 2016. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové. Vedoucí: Mgr. et. Mgr. Petra Kalibová.

NOVÁKOVÁ, Josefína. DieBlondine. Fotografie. *Rajce.net* [online]. ©2016. 2016–07–30 [cit. 2021–05–17]. Dostupné z https://pepitka.rajce.idnes.cz/Space_Piknik_2016/1072499074.

NOVOTNÁ, Petra. *Užívání návykových látek na freeparties*. Diplomová práce. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2016. Vedoucí: Mgr. Jaroslav Vacek.

On-line debata Proč pije celé Česko?. Video. *Aktuálně.cz* [online]. ©2021, 2021–03–05 [cit. 2021–05–02]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/debata-aktualnecz/r~275cb6a67ce711ebb234ac1f6b220ee8/>.

PETERS, Christian J., PICARDY, Jamie, DARROUZET-NARDI, Amelia F., WILKINS, Jennifer L., GRIFFIN, Timothy S. and FICK, Gary W. Carrying Capacity of U.S. Agricultural Land: Ten Diet Scenarios. *Elementa: Science of the Anthropocene* [online]. 2016, 4(116) [cit. 2021–05–10]. Dostupné z <https://online.ucpress.edu/elementa/article/doi/10.12952/journal.elementa.000116/112904/Carrying-capacity-of-U-S-agricultural-land-Ten#elementa.000116.f003>.

PRESL, Jiří. *Drogy: Poznej svého nepřítele* [online]. Praha: Medea Kultur, 2012 [cit. 2021–05–10]. Dostupné také z: <https://www.nzip.cz/doc/drogy-poznej-sveho-nepriatele-2012.pdf>

RADIMECKÝ, Josef. Lidé užívají drogy, aby unikli nudě nebo aby utekli před problémy. *Wayback Machine* [online]. Praha: Klinika adiktologie, ©2011. 2006–03–01 [cit. 2021–05–10]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150501221823/http://www.adiktologie.cz/cz/articledetail/69/171/Lide-uzivaji-drogy-aby-unikli-nude-nebo-aby-utekli-pred-problemy>.

RADIMECKÝ, Josef. Úvod do adiktologie: Terminologie, modely a přístupy. In: RADIMECKÝ, Josef, JANÍKOVÁ Barbara a PISKÁČKOVÁ, Petra, eds. *Úvod do adiktologie: Učební podklady ke kurzu*. Praha: UK, 2007. ISBN 978–80–239–9960–0.

SLAČÁLEK, Ondřej. České freetekno: Pohyblivé prostory autonomie? In: KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011, s. 83–122. ISBN 978–80–733–0194–1.

SMITH, Andrew. Effects of Caffeine on Human Behavior. *Food and Chemical Toxicology* [online]. 2002, **40**(9), 1243–1255 [cit. 2021–05–10]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278691502000960>.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy). *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021 [cit. 2021–05–10]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>.

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Závislost na alkoholu: Úvod. *NZIP* [online]. Praha: MZČR a ÚZISČR, ©2021 [cit. 2021–05–02]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/251-zavislost-na-alkoholu-uvod>.

ŠEJVL, Jaroslav. Těkavé látky. *Prev-Centrum* [online]. ©2017 [cit. 2021–05–03]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/tekave-latky/>.

ŠTĚPÁNEK, Bohumil. *Zneužívání drog a subkultury mládeže*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2011. Vedoucí: Mgr. Martin Stanoev.

UHEREK, Kamil. *Subkultury mládeže a jejich rizika*. Diplomová práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2012. Vedoucí: Mgr. Radana Kroutilová Nováková, Ph.D.

VICTOROVNA, Nastasja. NnastT through the lens. Fotografie. *Facebook* [online]. ©2020. 2020–08–11 [cit. 2021–05–17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/nnasttthroughthelens/photos/2687483148186907>.

VRABEC, Petr. Autonomní sociální centrum Klinika. Fotografie. *Facebook* [online]. ©2016. 2016–10–13 [cit. 2021–05–17]. Dostupné z <https://www.facebook.com/klinika451/photos/a.321472564727618/575659902642215>.

Seznam obrázků

<i>Obrázek č. 1: Hardcore-punkový koncert v Café na půl cesty</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek č. 2: Punkový koncert v Autonomním sociálním centru Klinika.....</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek č. 3: Space Piknik 2016</i>	<i>22</i>
<i>Obrázek č. 4: Freeparty 2012</i>	<i>23</i>

Seznam grafů

<i>Graf č. 1: Pohlaví respondentů.....</i>	<i>30</i>
<i>Graf č. 2: Bydliště respondentů</i>	<i>31</i>
<i>Graf č. 3: Věk respondentů.....</i>	<i>32</i>
<i>Graf č. 4: Rodinný stav respondentů</i>	<i>33</i>
<i>Graf č. 5: Počet dětí respondentů</i>	<i>34</i>
<i>Graf č. 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů</i>	<i>35</i>
<i>Graf č. 7: Užil/a jste někdy v životě některou z uvedených návykových látek? Pokud ano, kterou?</i>	<i>37</i>
<i>Graf č. 8: Jaký máte vztah k cigaretám a jiným tabákovým výrobkům?</i>	<i>39</i>
<i>Graf č. 9: Jaký máte vztah k alkoholu?.....</i>	<i>40</i>
<i>Graf č. 10: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – konopným drogám (marihuana, hašiš)?</i>	<i>42</i>
<i>Graf č. 11: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – halucinogenům (lysohlávky, meskalin, durman, LSD, ketamin...)?</i>	<i>43</i>
<i>Graf č. 12: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám – psychostimulantům (pervitin, amfetamin, kokain, crack...)?</i>	<i>44</i>
<i>Graf č. 13: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: MDMA a extáze?</i>	<i>45</i>
<i>Graf č. 14: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: inhalačním drogám (rajský plyn, toluen, éter, dusitan amylatý (poppers)...)?</i>	<i>46</i>
<i>Graf č. 15: Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: opiátům a opioidům (morfin, heroin, kodein, fentanyl, metadon, tramal, subutex...)?</i>	<i>47</i>
<i>Graf č. 16: Užíváte některou z NELEGÁLNÍCH návykových látek (tj. vyjma alkoholu a tabákových výrobků) i v běžném životě nebo jen na párty, koncertě, festivalu...?</i>	<i>48</i>
<i>Graf č. 17: Pokud užíváte pravidelně některou z návykových látek, co je Vaší motivací?</i>	<i>49</i>
<i>Graf č. 18: Je ve Vaší hudební subkultuře / ve Vašem okolí jednoduché sehnat ilegální drogy?</i>	<i>51</i>
<i>Graf č. 19: Jaká si myslíte, že je nejtypičtější návyková látka pro Vaši hudební subkulturu?</i>	<i>52</i>
<i>Graf č. 20: Myslíte si, že hudební subkultura má nebo měla vliv na Váš vztah k návykovým látkám/drogám?</i>	<i>54</i>
<i>Graf č. 21: Jak Vaše hudební subkultura ovlivnila Váš vztah k návykovým látkám/drogám?</i>	<i>55</i>
<i>Graf č. 22: Myslíte, že k členství ve Vaší hudební subkultuře je nezbytně nutné užívat jakoukoliv návykovou látku?</i>	<i>56</i>
<i>Graf č. 23: Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv? (freetekno/rave).....</i>	<i>57</i>
<i>Graf č. 24: Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv? (punk, hardcore-punk, crust).....</i>	<i>58</i>

<i>Graf č. 25: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k LEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (tabák, tabákové výrobky, alkohol)?</i>	<i>61</i>
<i>Graf č. 26: Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k NELEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (vše ostatní kromě tabáku, tabákových výrobků a alkoholu)?</i>	<i>62</i>
<i>Graf č. 27: Pokud kvůli současné situaci kolem koronavirové pandemie užíváte více některou z návykových látek, která látka to je?.....</i>	<i>63</i>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník.....	79
-----------------------------	----

Přílohy

Příloha č. 1: – Dotazník

Vztah vybraných hudebních subkultur k užívání návykových látek

Předem děkuji za vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci v oboru Veřejné zdravotnictví na 3. LF UK, dotazník je ANONYMNÍ. Vyplnění dotazníku zabere cca 10 minut. Zmáčknutím tlačítka 'odeslat' souhlasíte s poskytnutím a zpracováním osobních údajů.

1. Prosím, vyberte odpovídající:

- ☐ Jsem žena
- ☐ Jsem muž
- ☐ Jsem nebinární

2. Vaše bydliště se nachází v kraji:

- ☐ Hl. m. Praha
- ☐ Středočeský kraj
- ☐ Jihočeský kraj
- ☐ Moravskoslezský kraj
- ☐ Jihomoravský kraj
- ☐ Karlovarský kraj
- ☐ Královehradecký
- ☐ Kraj Vysočina
- ☐ Olomoucký kraj
- ☐ Liberecký kraj
- ☐ Pardubický kraj
- ☐ Plzeňský kraj
- ☐ Ústecký kraj
- ☐ Zlínský kraj

3. Váš věk je v rozmezí:

- ☐ 15–24
- ☐ 25–34
- ☐ 35–44
- ☐ 45–54
- ☐ 54–64
- ☐ 65 a více

4. Váš rodinný stav je:

- ☐ Svobodná/ý
- ☐ Vdaná/ženatý/v registrovaném partnerství
- ☐ Rozvedená/ý
- ☐ Vdova/vdovec

5. Kolik máte dětí?

- ☐ 0
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4 a více
- ☐ Nechci uvádět

6. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání je:

- ☐ Základní
- ☐ Středoškolské bez maturitní zkoušky
- ☐ Středoškolské s maturitní zkouškou
- ☐ Vyšší odborné
- ☐ Vysokoškolské
- ☐ Postgraduální

7. Cítíte se být součástí některé z uvedených hudebních subkultur (ve smyslu – posloucháte hudbu dané subkultury, účastníte se koncertů, akcí, stýkáte se s podobně laděnými lidmi)? Pokud ano, které? Prosím, pro účely tohoto dotazníku si vyberte pouze jednu, Vám nejbližší subkulturu a zaškrtněte jen jednu odpověď.

- ☐ Ne
- ☐ Freetekno/rave
- ☐ Punk, hardcore-punk, crust
- ☐ Metal, gridcore
- ☐ Reggae
- ☐ Jiná:

8. Užil/a jste někdy v životě některou z uvedených návykových látek? Pokud ano, kterou? (lze zaškrtnut více odpovědi)

- ☐ Neužil/a
- ☐ Cigarety a jiné tabákové výrobky
- ☐ Elektronické cigarety
- ☐ Alkohol
- ☐ Cannabiody – marihuana, hašiš
- ☐ Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, meskalin, durman, ...
- ☐ Extáze, MDMA
- ☐ Pervitin – šňupání

- ☐ Pervitin – nitrožilně
- ☐ Amfetamin (speed)
- ☐ Kokain
- ☐ Crack
- ☐ Opium
- ☐ Heroin – šňupání, kouření
- ☐ Heroin – nitrožilně
- ☐ Ketamin
- ☐ LSD
- ☐ Inhalanty – toluen, rajsý plyn, dusitan amylatý (poppers)...
- ☐ Psychoaktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...)
- ☐ Jiná:

9. Jaký máte vztah k cigaretám a jiným tabákovým výrobkům?

- ☐ Nekouřím
- ☐ Kouřím pouze výjimečně a nepravidelně
- ☐ Kouřím pravidelně do 5 cigaret denně
- ☐ Kouřím pravidelně více než 5 cigaret denně

10. Jaký máte vztah k alkoholu?

- ☐ Nepiji alkohol
- ☐ Piji alkohol aspoň jednou do roka
- ☐ Piji alkohol aspoň jednou do měsíce
- ☐ Piji alkohol aspoň jednou do týdne
- ☐ Piji alkohol denně

11. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: konopným drogám (marihuana, hašiš)?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

12. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: halucinogenům (lysohlávky, meskalin, durman, LSD, ketamin, ...)?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

13. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: psychostimulantům (pervitin, amfetamin, kokain, crack, ...)?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

14. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: MDMA a extáze?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

15. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: inhalačním drogám (rajský plyn, toluen, éter, dusitan amylnatý (poppers), ...)?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

16. Jaký máte vztah k nelegálním návykovým látkám: opiátům a opioidům (morfin, heroin, kodein, fentanyl, metadon, tramal, subutex ...)?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám aspoň jednou do roka
- ☐ Užívám aspoň jednou do měsíce
- ☐ Užívám aspoň jednou do týdne
- ☐ Užívám denně

17. Užíváte některou z NELEGÁLNÍCH návykových látek (tj. vyjma alkoholu a tabákových výrobků) i v běžném životě nebo jen na párty, koncertě, festivalu, ...?

- ☐ Neužívám
- ☐ Pouze na párty, koncertě, festivalu
- ☐ I v běžném životě – doma
- ☐ I v běžném životě – doma i v práci
- ☐ Jiná:

18. Myslíte si, že hudební subkultura má nebo měla vliv na Váš vztah k návykovým látkám/drogám?

- ☐ Ne, vůbec neměla a nemá vliv
- ☐ Spíše neměla a nemá vliv
- ☐ Spíše měla a má vliv
- ☐ Ano, má nebo měla zásadní vliv

19. Jak Vaše hudební subkultura ovlivnila Váš vztah k návykovým látkám/drogám?

- ☐ Neovlivnila
- ☐ Začal/a jsem užívat
- ☐ Přestal/a jsem užívat
- ☐ Užívám více
- ☐ Užívám méně

20. Pokud užíváte pravidelně některou z návykových látek, co je Vaší motivací? (lze zaškrtnut více odpovědí)

- ☐ Neužívám
- ☐ Podpořit a zlepšit sociální interakci
- ☐ Zlepšit smyslovou zkušenost a rozkoš (chuťové vjemy, lepší sex...)
- ☐ Stimulovat uměleckou kreativitu a výkon
- ☐ Zlepšit fyzický výkon
- ☐ Uniknout nudě, všednosti života
- ☐ Léčit nemoc
- ☐ Změnit náladu
- ☐ Prozkoumat své vlastní já
- ☐ Součást image
- ☐ Zařadit se mezi „členy“ hudební subkultury
- ☐ Rebelovat
- ☐ Jiná:

21. Myslíte, že k „členství“ ve Vaší hudební subkultuře je nezbytně nutné užívat jakoukoliv návykovou látku?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím

22. Je ve Vaší hudební subkultuře / ve Vašem okolí jednoduché sehnat ilegální drogy?

- ☐ Ano, drogy jsou snadno dostupné
- ☐ Drogy jsou středně těžce dostupné
- ☐ Drogy nejsou nijak snadno dostupné
- ☐ Ne, drogy jsou velmi těžko dostupné

23. Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k LEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (tabák, tabákové výrobky, alkohol)?

- ☐ Neovlivnila
- ☐ Začal/a jsem užívat
- ☐ Přestal/a jsem užívat
- ☐ Užívám více
- ☐ Užívám méně

24. Jak současná koronavirová pandemie ovlivnila Váš vztah k NELEGÁLNÍM návykovým látkám/drogám (vše ostatní kromě tabáku, tabákových výrobků a alkoholu)?

- ☐ Neovlivnila
- ☐ Začal/a jsem užívat
- ☐ Přestal/a jsem užívat
- ☐ Užívám více
- ☐ Užívám méně

25. Pokud kvůli současné situaci kolem koronavirové pandemie užíváte více některou z návykových látek, která látka to je? (lze zaškrtnut více odpovědí)

- ☐ Neužívám
- ☐ Cigarety a jiné tabákové výrobky
- ☐ Elektronické cigarety
- ☐ Alkohol
- ☐ Cannabioidy – marihuana, hašiš
- ☐ Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, meskalin, durman, ...
- ☐ Extáze, MDMA
- ☐ Pervitin – šňupání
- ☐ Pervitin – nitrožilně
- ☐ Amfetamin (speed)
- ☐ Kokain
- ☐ Crack
- ☐ Opium
- ☐ Heroin – šňupání, kouření
- ☐ Heroin – nitrožilně
- ☐ Ketamin
- ☐ LSD
- ☐ Inhalanty – toluen, rajský plyn, dusitan amylnatý (poppers)...
- ☐ Psychoaktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...)
- ☐ Jiná:

26. Myslíte, že užívání návykových látek (dále NL) nějak významně ovlivňuje Váš život a fungování ve společnosti? Pokud ano, tak jak? Pozitivně? Negativně? Nemá vliv?

- ☐ Neužívám
- ☐ Užívám, ale neovlivňuje
- ☐ Užívám a díky NL funguji lépe (plním povinnosti rychleji, jsem kreativnější, ...)
- ☐ Občas kvůli užívání NL neplním své povinnosti (práce, škola...)
- ☐ Často kvůli užívání NL neplním své povinnosti (práce, škola...)
- ☐ Občas kvůli užívání NL neplním své povinnosti a ruším i svoje soukromé plány, na které jsem se těšil/a
- ☐ Často kvůli užívání NL neplním své povinnosti a ruším i svoje soukromé plány, na které jsem se těšil/a
- ☐ Jiná:

27. Jaká si myslíte, že je nejtypičtější návyková látka pro Vaši hudební subkulturu?

- ☐ Žádná
- ☐ Cigarety a jiné tabákové výrobky
- ☐ Elektronické cigarety
- ☐ Alkohol
- ☐ Cannabioidy – marihuana, hašiš
- ☐ Jiné rostlinné drogy – lysohlávky, meskalin, durman, ...
- ☐ Extáze, MDMA
- ☐ Pervitin – šňupání
- ☐ Pervitin – nitrožilně
- ☐ Amfetamin (speed)
- ☐ Kokain
- ☐ Crack
- ☐ Opium
- ☐ Heroin – šňupání, kouření
- ☐ Heroin – nitrožilně
- ☐ Ketamin
- ☐ LSD
- ☐ Inhalanty – toluen, rajský plyn, dusitan amylatý (poppers)...
- ☐ Psychoaktivní léky užívané bez indikace lékařem (kodein, morfin, Tramal, fenantyl, Neurol, Xanax, Diazepam...)
- ☐ Jiná:

28. Máte k tomu ještě něco, co byste chtěl/a dodat, sdělit k tématu?

.....